Publicațiune periodică. — Apare la 15 ale fiecărei luni

9 LEI

AVENTURA
ROMANE DE ACȚIUNE ȘI PASIUNE

M. LARROUY

URAGAN DE SÂNGE ȘI FOC

CEA MAI URIAȘĂ AVENTURĂ ISTORICĂ

„AVENTURA"
Romane de acțiune și pasiune
Publicație periodica — Apare la 15 ale fiecărei luni

M. LARROUY

• • •

URAGAN DE SÂNGE Si FOC

— CEA MAI URIAȘĂ AVENTURĂ ISTORICĂ —

Traducere de
L. BUNEA

Imprimeriile „Cuvântul" S. A. R. .«

M. LARROUY

U R A G A N
DE SÂNGE SI FOC

— Cea mai uriașă aventură istorică —

N O G A I

— Vino la Roma, o Nogai, fiul lui Timus. Ești arcaș de frunte. Stăpânul meu, Cornelius cere să i se încredințeze lui însărcinarea de edil și vrea să ofere poporului jocuri mărețe. Am găsit până acum struți; urși și tigri. Îmi trebuiesc arcași care să ucidă cu măestrie fiarele astea. Sciții sunt neîntrecuți în jocul acesta, și tu ești cel mai îndemânatec dintre Sciți.

Astfel vorbea un oarecare Probus, Roman, factotum al familiei Cornelia, trimes

să pregătească dincolo de lumile civilizate, plăcerile orașului imperial.

Pe calul lui împodobit cu cranii și scalpuri, Nogai, fără a răspunde, asculta ademenelile străinului.

— Ai să vezi cel mai frumos oraș din lume, ai să ,ai de mâncare cât ți-o pofti inima și n'o să rabzi niciodată de frig. Ai să fii idolul poporului care va aclama pe străzi fiecare gest al tău. Patricienele au să te poftească să privești când se gătesc. Poeții noștri au să-ți dedice o odă și ai să-ți vezi statuia turnată în bronz. Ai să câștigi mai mult aur decât a avut cândva tot tribul tău.

— Am să fiu liber ?

— Ai să fii liber cu condiția să te supui regulilor circului, legilor cetății și edictelor Senatului,

— Am să pot refuza să apar la circ, când voi avea poftă mai bine să dorm? Am să pot lua femeia care mi-o plăcea? Am să pot ucide pe cei cari mă vor insulta ?

— Ai să pierzi acolo dorințele astea barbare, Nogai. La Roma nu e nevoie să ucizi ca să fii fericit. Roma a cucerit lumea și o civilizează. Ai să vezi deosebirea dintre obiceiurilc noastre și cele ale fraților tăi.

— Am să fiu deopotrivă cu împăratul tău ?

— Știi tu oare ce spui? Nerone e fiul zeilor.

— Am să fiu deopotrivă cu Cornelius, stăpânul tău ?

- Spui grozăvii. Cum vrei tu ca un Scit să fie egalul unui coborîtor din Scipioni și Scylla?

— Am să fiu deopotrivă cu tine?

— Eu sunt cetățean Roman.

— Păstrează-ți aurul. Eu rămân aici. Ce-mi oferi tu în schimbul libertății mele? Ce-mi pasă mie de toanele patricienelor tale, de poporul tău, de stăpânul tău, de împăratul tău? Vreau să alerg unde-mi place, să ucid pe cine vreau și să atârn scalpuri noi de gâtul calului meu. Mai bine cu foamea stepelor mele, decât cu rușinea palatelor tale.

— Ia seama, Nogai. Roma va ști să te constrângă. Ea a subjugat Europa, a venit rândul Asiei. Tu îți oferi armele regișorilor care-ți adapă setea de carnagiu. Dar Roma s-a săturat de a vedea câinii aceia arțăgoși care se ceartă pentru oase la hotarele ei. Legiunile noastre vor răsări deodată, și au să vă învețe să pricepeți depărtarea dintre un consul roman și un monarh din Asia.

— Legiunile tale au să fie o jucărie pentru noi. Ce e Roma față de China pe care au învins-o strămoșii mei? Crezi dară că sperii un Scit ca mine, un Tătar, al cărui strămoș era prinț a sute de mii de cai albi și îngrămădea movile de țeste, înalte cât copacii? Și vii la mine... la mine, să-mi oferi să amuz Roma... Pleacă, pleacă repede, că de nu, stăpânul tău nu te va mai vedea.

— Și-ți închipui tu că ai să-l sperii pe Probus, al cărui strămoș n-avea obiceiurile astea de fiară cruntă, dar care a fost nevoit să omoare într-un cort mare din Asia, șapte

oameni pentrucă voiau să-i șterpelească un diamant și o cupă de China. Din tată în fiu, Probușii au văzut supunerea universului, și copiiii tăi vor fi târîți cu dea sila în Cetatea al cărui aur tu îl disprețuiești. Când toate orașele vor fi devenit romane, semenii tăi vor căpăta bice, căci fiii prinților voștri nu prețuiesc cât un cârciumar dintr-o suburbie a Romei !

Sângele coloră chipul galben al lui Nogai și sprâncenele lui groaznice se încruntară, înainte ca Probus să se fi putut apăra, săgeata Tătarului îi străpunse pieptul. Fără a descăleca, Nogai taie pielea în jurul părului, apucă un smoc de păr și-l scutură; corpul cald încă se prăbuși, arătând pe craniu o placă mare roșie. Cu cuțitul lui, Nogai curăță interiorul tichiei de pielea caldă încă, îi făcu două găuri, și o înșiră pe frâul lui.

RUA

În timpul vieții lui Rua, fiul lui Nogai, legiunile impuseseră pacea romană anarhiei asiatice.

Un singur oraș rămânea liber, Ierusalimul, care închidea templul lui Iehova statuilor și sacrificiilor păgâne; Și Titus, fiul împăratului Romei, se pregătea să distrugă ultima cetate rebelă. Din înălțimea meterezelor, Ierusalimul chema pe oricine ura puterea cuceritoare. Ea făgădui independență și pradă. Pe malurile mării Caspice, chemarea ei ajunse la tribul lui Rua; această

făgăduială de jaf trezi obișnuita lăcomie și tribul porni la drum. În șaizeci de zile, — carele străbătură Partiia, Eufratul, deșertul, Libanul, Iordanul. Învinșii tuturor războaielor romane veneau și ei să îngroașe hoarda.

Tătarul Rua, uimit de puterea duhurilor ocrotitoare ale Iudeei, jură să-și potolească asupra Romanilor ura transmisă de către tatăl său Nogai

Dar Scitul află multe. Prevedea un atac nebunesc: el văzu o desfășurare ordonată. Fără grabă, legiunile și cohortele formară un cerc în jurul orașului și turnurilor, apoi campară. În zilele următoare, Rua văzu înălțându-se din pământ. înălțându-se mereu, un zid: zid fără porți, zid fără chip de salvare, zid în mijlocul căruia șase sute de mii de suflete trebuiau să moară. Și deasupra acestui zid, se ridică mașinii, operă de nebuni, se gândea Rua, că de când se dau oare bătălii cu pârghia și frânghii?... În fundul șanțurilor săpate în pământ, se târau ca niște șerpii, neputând fi ajunși de săgeți, soldații romani.

Rua lăsă să-i cadă arcul. Cimentul și sapa erau așa dară taina neînvinșilor. În culmea furiei, el urla împroșcând insulte și sfidând pe lași.. Drept răspuns, una din mașini, pe zidul cel mare ,se culcă; se auzea pârâitul coardelor de bou care o legau. Și deodată ea se ridică, întocmai ca un braț, care arunca cu bolovanii în aerul albastru. Rua urmări traiectul unui bloc greu care strivi lângă el patru oameni. Altele urmară. Aco-

perișul se acoperi de cadavre însângerate, și hoarda trebui să coboare, să se ascundă în flancurile turnului.

Atunci, prin metereze, zăriră două rânduri de Romani care înaintau la pas, ținându-și scuturile deasupra capetelor. Erau invulnerabili. Duceau intre ei o bârnă enormă împodobită cu un cap de bronz. Ajunși la poalele turnului, începură să repeadă în el lovituri ritmice, cântând, și pietrele tresăriră.

Tătarul, Scitul înțelese. Era în fața unei puteri blestemate: inteligența. Cu ura în suflet. învârtindu-se ca un guzgan într-o cursă, își aștepta moartea. Turnul tremura, se crăpa. Rua luă în brațe pe fiul său Ulmack, se culcă la pământ, deasupra copilului. La cea din urmă lovitură a infamului berbece zidul se nărui și o avalanșă de pietre strivi pe barbar căruia i se revelaseră marile mistere.

ULMACK

Roma aclamă triumful lui Titus, învingătorul Ierusalimului. Roma se amuză de insultele neputincioase aruncate de către miile **de** prizonieri. Ironia grosolană a Romei hărțuiește pe femeile voalate și cu picioarele goale, pe copiii cu ochi negri, pe bărbații palizi de mânie. Prada Asiei defilează **dealungul** Căii Socrate; pe perne sclipesc perlele și nestematele lui Irod. aurul Arabiei și al Iudeei, tabletele și giuvaerurile

lui Solomon; captivii ard în cădelniţi tămâie, ale cărei miresme îmbată populaţia Cohortele încadrează carele de grâu destinate stomacului Romei şi cuştile pline dc lei, de pantere şi de cerbi care vor servi mâine sângeroaselor plăceri ale Oraşului Etern.

Iată într-adevăr trofee fabuloase şi prizonieri iluştri. Marele preot al Evreilor arată pe pieptul lui cele douăsprezece pietre mistice ale plăcii Judecăţii — „Urim Uteumim". — la tivul mantiei sale albastre atârnau clopoţei şi .ciucuri dc aur, şi cordonul lui de culorile purpurei, a stacojiului şi a azurului îi strâng tunica şi pantalonii albi de in. Pe mitra lui din cap străluceşte inscripţia de aur: „Mărire lui Iehova!..." Şi Roma izbucneşte în hohote de râs.

Urbea Eternă se bucură de atotputernicia ei: în universul devenit lucrul ei, oamenii sclavi şi zeii încătuşaţi urcă treptele Capitoliului...

În sfârşit. Titus, tânărul, frumosul, eroul idolul, Deliciul genului uman, tras dc armăsari strălucitori răspunde cu gesturi virile pline de negrăită graţie, aclamaţiilor care se rostogolesc din colină în colină.

Îndărătul lui Titus... singur, păşeşte un monstru.... E tânărul Tătar Ulmack .fiul lui **Rua,** băiat de rasă necunoscută, diform, cu **faţa** bestială a cărui grimasă dispreţuieşte tunetul de huidueli ce i se aruncă.

Triumful, orgia, jocurile dc circ s-au sfârşit: se vând captivii războiului expuşi goi pe estrade şi tânărul barbar Ulmack, gă

sit printre năruiturile turnului evreiesc, își așteaptă soarta.

—Eu l-am descoperit! strigă negustorul. Semenii lui sunt toți morți! Nu vă duceți într'altă parte. Ceilalți sclavi nu prețuiesc nici măcar o sesterță. Acesta prețuește mai mult de o sută de monede de aur. Poftiți! Pipăiți!

In jurul estradelor, samsarii de carne umană discută despre monstrul care, în dosul lui Titus, a făcut să râdă Orașul imperial.

Sclavi liberați, bandiți, mijlocitoare de carne vie, pipăie și fac haz:

— Negustorule ,de pe unde **ți-e** maimuța?

— De la fluviul Tartarului, din iad!

— La ce-**i** bun?

— Priviți-i tăbliță: „Ulmackus nu **știe** nimic decât să te facă să râzi".

— Hei, Ulmackus! Strâmbă-te! Fă mutre caraghioase! Scoate limba! Joacă-ți sprîncenele.

Ciupit dc degetele care ating cu desgust capul lui oribil și-i smulg smocuri din părul lui murdar Ulmack răcnește:

— Bestii spurcate.

Și-**i** scuipă pe Romani...

Veselia grosolană a mulțimii adevărește inscripția tăbliței; ăsta te face cu adevărat să râzi... Eunuci de Persia, fecioare de Syria, arcași libieni sunt lăsați încolo pentru monstrul ăsta care scuipă asupra poporului **Orașului** Etern!

— Cine mi-l cumpără? reîncepe negustorul. Cu două sute de monede de aur... E ca

degeaba. Nu ştie o boacă de latineşte. Mănâncă măruntaie crude... Măruntaie crude, vă jur!

Negustorul aruncă captivului, flămânzit de două zile, un pachet de intestine. Ulmack le sfâşie, le înghite cu lăcomie.

— N'am minţit! Şi dacă l-aţi vedea bând vin! împăratul Vitellius n'a fost niciodată mai beat. Stăpânii voştri vor libera fără dar şi poate pe cel care mi-o cumpăra comoara asta!... Pe trei sute de monede, dihania mea: are picioare de porc, urechi de măgar, sprâncene de maimuţă şi un pântec de satir... Eii! Probus, prietene, apropie-te puţintel! Ia pipăie-mi maimuţa asta ! E tare. Nimic decât os... Hrăneşte-l cu precauţiune, să nu se îngraşe şi patricienii care l-or gâdila după masă, au să leşine de râs. Anul trecut ,mi-ai luat pe negresa cea groaznică din Africa şi Marcus Cornelius, stăpânul tău ţi-a dăruit două vile.. Ai să-l însori cu negresa şi produsul perechii ăşteia o umbl$_a$ în patru labe. In onoarea zeului frumuseţii, vei numi pe fiul lor Apollon?. Hai! cumpără! Marcus Corneliu posedă deja „Steaua Apei" pe care i-o invidiază împăratul, — oferă-i şi podoaba asta. Pe patru sute de aureus, gângania mea. E o nimica toată!

Probus, cu capul aplecat, cu ochii pe jumătate închişi .priveşte copilul, îşi adună amintirile.

— Taci, pungaşule! Ştiu cu de unde vine maimuţoiul tău.

—Spune, dac'o ştii mai bine ca mine.

— Asta nu te privește. Probușii au avut deaface eu fiarele astea înainte de luarea Cartaginei. Bunicu-meu și-a lăsat oasele pe la ei... Îți dau douăzeci de aureus ,pentru că ești tu. Animalul tău nu prețuiește nimic. Nu pot face din el nici măcar un bucătar, nici un actor, nici un dansator.

— Mă ruinezi, Probus. Dă cincizeci de aureus, și e al tău.

— Haide, na-ți treizeci. Am încheiat târgul.

Cu un ghiont strașnic, Probus își dă jos de pe estradă marfa cumpărată.

APOLLON. — EROS. — LIBEBATUS

— Vino mai aproape dc mine, copile, zise Apollon, fiul lui Ulmack șii al negresei, fiului său Eros. Nu te mai văd. Stăpânii mei mă găsesc prea bătrân, ca să-i facă să râdă și de cinci zile încoace nu mi>-au mai dat nimic de mâncare. Crap In grajdul ăsta. ca o mârțoagă bolnavă. Nu te-am prea văzut dc multe ori, căci sclavii n'au dreptul să-și mângâie fiii. Dar nu uita niciodată ce om să-ți spun acum... Nu uita niciodată...

Pe pământul putred al grajdului, copilul se târî până la tatăl său Apollon, care-l cuprinse cu brațele lui descărnate.

— Eros, fiul meu, nu uita niciodată. Tatăl meu a fost liber, acolo pe câmpiile nesfârșite. Mânca în fiecare zi, și cutriera șesurile călare. A fost prins în cursă..., scoborîtorul șefilor și al stăpânilor turmelor, a fost vân-

dut pentru bani de aur, printre eunuci și târfe. L-au însurat cu o arăpoaică, și eu sunt copilul lor, pe care l-au botezat în batjocură Apollon. De când m'am născut. Eros, am fost mai puțin decât o vită. Romanii își mângâie caii, dorm cu câinii lor: timp de șaizeci de ani stăpânii lumiii au chinuit pe fiul arăpoaicei și al barbarului, ca să-i facă să râdă. La banchete am râs, ca să am oase de rontăit: ași fi mâncat și murdării... în vreme ce parfumam pielea doamnelor după baie ,ele mă înțepau cu ace și mă opăreau cu apă clocotită: zvârcolelile mele le făceau să râdă. Am suferit, dar un sclav n-are dreptul să sufere. Când mă revoltam, îmi puneau pe umeri colanul de fier cu cuie, pentru ca să mă învețe să le respect majestatea!

„Majestatea lor. Imperiul lor! Eros, vei auzii cuvintele acestea. Poporul acesta de călăi vorbește despre majestatea lui... Dar vai veni ceasul, ți-o jur, în care adevărații oameni liberi, fiii sclavilor lor, își vor avea răzbunarea... Va fi ceva cumplit. Nu uita!"

Istovit de foame, Apollon trase pe fiul său mai aproape, îi vorbi la ureche:

— Împăratul, pare-se, este fiul Zeilor; ai să vezi statuile și ai să adulmeci tămâia altarelor sale. Adu-ți aminte că fiul Zeilor Romei trimite generali care jefuiesc universul.

„Am străbătut imperiul lor printre bagajele lui Cornelius, stăpânul meu, care fusese pretor, consul, proconsul, și a guvernat pretutindeni, unde se afla aur de furat.

sânge de vărsat. Am fost cu ochii în patru şi am luat aminte la toate.

„În timpul şederii sale în Africa, a ruinat trei oraşe, a vândut cincizeci de mii de oameni liberi cari nu putuseră plăti tâlharilor lui de perceptori..., dar a construit temple şi circuri pentru zei şi pentru gladiatori. În timpul celor doi ani ai săi din Spania, Cornelius a ucis zece mii de oameni liberi, trimiţându-i la minele de aur, ca să-şi îndoiască averea. În ţara Greciei, Cornelius a şterpelit cincizeci de statui de marmoră, a violat toate mormintele Corintului, ca să smulgă scheletelor măştile lor de aur. În Asia, am văzut Ierusalimul distrus; din pietrele turnului unde muri bunicul meu, Cornelius şi-a construit o vilă minunată. Din Egipt şi din Asia-Minoră, Cornelius a trimis trei mii de femei, şi de eunuci la târgul din Delos. Acolo mi-a spus într'o dimineaţă: „Apollon, ţara maimuţelor e pe după munţii ăştia. E ţara ta... Fămă să râd!"

„L-am făcut să râdă, şi seara am fugit în direcţia munţilor, dar imperiul e prea mare, imperiul e temniţa omenirii. Am fost adus înapoi, înfierat cu fierul roşu pe frunte, cu litera F. care autoriza pe oricine să ucidă pe cel care fuge a doua oară. Am jurat că nu mai încerc: sclavul trebuie să ştie să mintă. Dacă trebuie, jură tot ce ţi se va cere. Nu te supune însă decât amintirii tatălui tău".

Umbra nopţii cobora. Tatăl, tremurând, îşi îmbrăţişa fiul.

„Pretutindeni, Cornelius ducea după el pe cei trei mii de sclavi ai săi: stăpânii lumii se ghiftuesc ucid şi corîrup: învinşii sunt puşi să lucreze şi să-i înveselească! M'a însurat în Spania, în Africa, în Asia, să vadă dacă copiii mei vor ieşi şi ei monştri. Eros, tu ai fraji pretutindeni. Şi ei urăsc. Copiii lor vor urî. Tu vei urî.

Eros înţelegea lecţia dureroasă. Orice simţimânt moare în sclav, în afară de dorinţa răzbunării.

„Cornelius a guvernat patru ani provinciile Galiei. E singurul loc unde am avut parte de fericire. Eros, tu te-ai născut acolo. Galia e ţara cea mai frumoasă de pe pământ: e plină de munţi frumoşi, de păduri frumoase. Acolo se trăieşte dulce. Aminteşte-ţi de Galia. Mama ta se numea Hernona; ea locuia aproape de un fluviu care şerpuieşte, Sena; coliba ei era la confluentul fluviului ăstuia, şi a unui râu scurt şi verde. Cornelius poseda acolo o moşie unde-şi petrecea lunile calde. Pemtrucă Hernona era frumoasă. îmi fu oferită în batjocură, dar femeilor din ţara ceea le e milă de nefericire. Hernona îmi vorbea fără dispreţ, şi nici un om nu mă brutaliza, căci Galii înţeleg. Sunt singurii care în două rânduri au făcut să se teamă Roma, şi-au s'o mai facă să tremure; dar deşi sunt curagioşi, ei îşi uită repede necazul şi nu ştiu să se unească. Ei detestă Roma, fac gură mare, dar nu se mişcă.

„In anul al doilea Hernona mi-a pus în braţe pe fiul nostru: crai tu, Eros, şi ea plângea, pentrucă eşti slut, dragostea mea.

Eşti aproape negru ai părul tare creţ al mamei mele negresa; ai ochii albaştri, buzele cărnoase ale Hernonei; nu ai dela mine decât genunchii butucănoşi şi sprâncenele care-ţi scapă peste ochi. Păstrează bine în osul ăsta al sprâncenelor ura împotriva Romei şi dragostea ţării mamei tale. Tu ai să suferi mai mult decât mine, Eros, că tu eşti mai hidos decât mine".

Degetele închircite ale lui Apollon mângâiaţi sprâncenele fiului său, şi ,la amintirea singurei femei care-i îndulcise suferinţa» plânse.

Nu mai pot. Eros. Ascultă bine. Când l-am văzut pe Cornelius dresându-te ca pe un câine învăţat, am crezut c'am să înnebunesc. Am vrut să fug, cu toate că făgăduisem să n'o mai fac. Am furat lădiţa care conţinea giuvaerurile lui Cornelius şi diamantul „Steaua Apei". L-am dus bietei mele Hernona. Ea l-a aruncat într'un puţ, unde ştia cum să-l regăsească mai târziu. In ziua furtului .toţii sclavii au fost puşi la tortură; au fost ucişi unii, dar nimeni nu m'a trădat, căci sclavii nu se vând unii pe alţii. Singură, Hernona s'a turburat, nenorocita, dar n'a mărturisit, ca să nu mă piardă. Cornelius puse să i se bată în piept cu cuie tăbliţă pe care sta scris: „Hernona furat Mar. Cor." şi dădu poruncă ca maică-ta să fie aruncată în fundul puţului. El nu ştia că lădiţa cu diamantul lui se aflau în acelaş puţ. Timp de ceasuri întregi soldaţii au petrecut aruncând la pietre ca să zdrobea-

scă oasele Hernonei... Dacă tc-i duce vreodată în Galia, Eros, amintește-ți: un puț umplut cu pietre, la picioarele unei coline, între Sena și râul verde. Mama ta și diamantul sunt în fund.

„Când stăpânul meu a părăsit Galia, tu ne-ai urmat. Tu ești singurul dintre copiii mei pe care l-am văzut crescând. Nu-ți> las altă moștenire decât un pumnal. Ai să-I găsești printre paiele culcușului meu. E știrb, ruginit, dar lama lui în trei colțuri face rănii frumoase. Păstrează-1 pentru ceasul în care vei avea nevoie de el. Fugi dacă poți. Minte mereu. încearcă să ajungi în Asia, unde-ți vei regăsi frații. Nu uita niciodată limba ce te-am învățat, ca să-i poți lămuri pe frații tăi. Fă un jurământ, singurul pe care treime să-1 ții... Urăște Roma... Urăște... Urăștc..."

La urechea tatălui său, Eros jura. Capul sclavului adâncea paile. Șobolanii veneau să-1 adulmece. Aiureala foamei și a morții începuse. Eros, aplecat .auzi cuvinte nedeslușite: „Dc ce nu sunt o pasăre, țara mea scumpă, o mică păsărea ea să..."

Șobolanii ronțăiră peste noapte cadavrul lui Apollon.

In vila din împrejurimile Neapolului, Cornelius Pulcher, fiul lui Corneliu, serbează pe Priscilla, frumoasa lui prietenă. Seara e încărcată de dragoste; bărcile încete cu pânze șofranii umplu curba golfului violet, mărețul Vezuviu îndreaptă spre cerul purpuriu un panaș voluptos si zefirurile transportă arome de flori.

— Să vie actorii, dansatoarele, muzicantele, porunci Cornelius.

— Uf, bărbaţii! Dă-le dansatoare goale, şi mândra lor inteligenţă se prăpădeşte de plăcere!... Ceva nou! ceva nou! Dansul, voalurilor, ritmurile languroase, svârcolelile şoldurilor... M'am săturat. Pe mine una, mă plictisesc... Dă-mi ceva nou.

— Ceva nou? suspină Cornelius, căscând. Ca să găsesc ceva aşi oferi cupa mea myrrhină... Aşi oferi... aşi oferi...

— Ofcră-oni pe sclavul tău Eros.

— Eros! Pentru ce?

— Mă plictiseşte. Nu ştie să mai facă mutre caraghioase. Nu mă mai face să râd. Azi dimineaţă, pe când mă găteam, îi vâram în nări fiarele mele încinse: nici măcar n'a ţipat... Nu mai e bun de nimic... Vreau şi eu ceva nou. Dacă Marcu Aureliu moare, trebuie să ne pregătim să-l urmăm în pământ...

— Cum aşa?

— Comodus te va ruga fără îndoială să bincvoieşti a pune capăt vieţii tale, căci eşti destul de bogat ca să-i aţâţi lăcomia... Nu e mai bine să mori repede, fără suferinţă? Doar nici tu nici cu nu suntem nişte stoici. Am în inelul meu o otravă, de care mi s'a garantat că nu dă greş. Am putea topi o picătură in vin, şi s'o încercăm pe Eros... In seara întoarcerii talc, nu-mi poţi refuza plăcerea asta.

— Să vie Eros! porunci Pulcher.

In fundul cupei myrrhine, Priscilla turnă vin de Falem şi puse să se topească otrava.

Pe estrada rezervată caraghioșilor și dansatorilor, Eros apăru. Era încovoiat, diform; nările îi sângerau încă, și ochii îi străluceau.

— Fă-ne să râdem! porunci Priscilla.

O convulsie atroce îi răscoli fruntea, fălcile și craniul lânos al lui Eros. Nu se știa dacă era o grimasă de râs a unui om sau rânjetul unei fiare, și în râsul tinerilor se amestecă spaimă.

— Iți meriți libertatea, zise Pulcher. De-acum încolo tu ești libertul meu. Fiul tău se va numi Liberatus. In onoarea liberării tale, golește cupa asta ilustră, venită din țara misterului, cupa din care și marele Scipion a băut.

Eros fixă pe Romanii înfășurați în togcle de purpură. înțelese. Fericirea îi însenină chipul, și Romanii râseră de disprețul lui.

— Fiul meu va fi liber? întrebă el cu teamă. Liber? Cu adevărat liber?

— Va fi omul meu de încredere. Bea. E cea din urmă poruncă a stăpânului tău... După aceea... vei fi liber și tu...

Eros întinse mâna... Fiul lui va fi liber... Lecția de ură va trăi, își va da roadele, căci fiu-său se va duce poate acolo... acolo unde el nu se putuse duce niciodată. Se întoarse spre Băsărit. Cornul căscat al lunci se desprindea pe zarea golfului fericit; o stea abia vizibilă aprindea pe după cețuri o pată verzuie și trandafirie. Cu bucuria'n inimă, țintind steaua palidă, Eros ridică cupa centenară, cupa de porțelan venită din China;

apoi închise ochii peste groaznicul chin al vieții sale... și bău.

Fiul lui Eros. libertul Liberatus, merită încrederea stăpânului său: o afacere atât de banală ca uciderea tatălui său nu era deajuns, firește, ca să-l revolte. Liberatus era mut, respectuos și știa să tăinuiască veștile interesante. Era însărcinat cu mesagii politice, căci de chipul lui stupid nimeni nu se ferea. Avu dreptul să-și mângâie fiul. să-l crească și să-l învețe să admire Roma și imperiul. În adevăr, nepăsătorul Pulcher și Pris/cilla se măguleau că făcuseră o faptă bună...

Liberatus putu să vagabondeze: vizita templele Romei, grădinile și circurile, frecventa adunări misterioase unde nu se duceau niciodată patricienii, auzi murmurărite de furie ale națiunilor strivite... Ar fi vrut să se întoarcă în Răsărit, în adevărata lui patrie, dar știa că imperiul e închisoarea întregii omeniri. Aștepta.

împăratul Comodus domnea... înconjurat de delatori, nebunul acesta sângeros lua cu hapca bogățiile, strivea meritul și virtutea. Dispăreau familii întregi. Trei sute de femei și trei sute de efebi înconjurau pe acest călău, dând iama în visteria lui; imperiul continua să trăiască, secătuind puterea pe care marii împărați o puseră în el.

Pulcher tremura: avea prea puține merite, (nicio virtute, dar bogăție mare... și sentința imperială nu-l ajunsese încă. Darurile lu; mituiau pe miniștrii despotului.

Priscflla, tandra lui prietenă își dăruise pe propia lui fiică, Marcia, destrăbălărilor imperiale, dar cel mai sigur sprijin al lor nu era altul decât Liberatus.

Libertului îi plăcea circul. Ca barbar, admira curajul ,ca roman, beția sângelui îl atrăgea Ia Coliscu ,undc afla dela servitorii lui Comodus toate secretele de folos. Dccum cobora împăratul în Arenă și-și desfășura acolo dibăcia netăgăduită a mâinii sale și vigoarea bicepsilor săi, întreaga lui Curte era în frunte[a] aplauzelor lumii uimite. Comodos, fiu al zeilor și stăpân al universului, era cu adevărat egalul lui Herculc. Cu stupoare, libertul vedea Cezarul înțepenindu-sc pe nisip, și săgețile lui abătând dintr'o lovitură elefanții și tigrii deslănțuiți. Inebunit, Coliseul aclama călăul imperial.

Liberatus urla cu corul, dar transmitea fiului său amintirile de dispreț și de ură. Raporta dealtminteri lui Pulcher listele proscrișilor, șoptite la circ. Spaima copleșea familia. Fiica Priscillei, Marcia, abătea cu mare greutate lăcomia tiranului care se exercita acum și la uciderea oamenilor cu propria lui mână.

Comodus se angaja în corporația gladiatorilor, și purpura lui mătura tavernele unde se învățau loviturile bune. Analele oficiale ale imperiului înregistrau triumfurile lui de la circ alături de victoriile legiunilor sale. Nenorocire aceluia care râdea sau neglija să asiste la omorurile lui Cezar: acela nu mai avea de trăit mai mult

decât o zi... Aproape de tron, Pulcher, palid de spaimă, aplauda; în galeriile de sus, Liberatus își deschidea urechile.

Gol, înarmat cu sabie, Comodus urmărea un gladiator gol armat cu plasa și tridentul. Și gladiatorul avea ordinul să se lase lovit de glorioasa mână a împăratului: singurul în tot imperiul, Cezar nu fusese niciodată învins. Poporul răgea de entuziasm dinaintea brutei care dădea pâine și sânge.

Intr'o zi, Liberatus află că, în semn de stimă pentru confrații săi gladiatori, Comodus va revărsa asupra lor bogății nemaipomenite. Zece personagii bogate vor fi poftite să-și dea singure moartea. Pulcher era dintre acestea.

In aceiași noapte, pe când împăratul, beat de vin și de oboseală, dormea lungit pe lespezile palatului său, Marcia, fiica Priscillei ,introduse un om oribil, semănând leit cu o maimuță. In visul său turbure. împăratul întrezări niște mâini de fier, o mască hidoasă aplccându-se asupra lui... și beregata i se deschise sub vârful unui cuțit ruginit în trei colțuri și știrb...

Când Liberatus se întoarse spre Pulcher și-i raportă ce făcuse:

—Fiul tău Nigrens va putea părăsi serviciul meu. Spune-i totuși că doresc să rămâie. Dealtminteri ,unde o să se ducă? Lui Nigrens n'o să-i fie nicăeri mai bine ca la Roma.

— O, Pulcher, el rămâne în slujba copiilor tăi.

NIGRENS. — BERICUS

Cornelius Quintianus, fiul lui Pulcher, chemă pe Nigrens omul său de încredere. II închise în camera sa și cu propriile iui mâini ii rase craniul.

— • Nigrens, zise el apoi, ai să faci familiei noastre cel din urmă serviciu... Te trimet pe lângă fiul meu. în Asia.

Asia! Nigrens tremură de bucurie.

— Ce dorești dela mine, Quintianus, și (lece-mi razi părul cu briciul?

— Am să scriu pe scăfârlia ta cu un ac muiat în cerneală, un mesagiu destinat fiului meu care se află la Ierusalim. Iată mesagiul: „Fratele a ucis pe frate". Nimeni pe lume, în afară de fiul meu și dc tine, nu trebue să cunoască cuvintele acestea.

— Ce însemnează cuvintele acestea, o Quintianus?

— Tu nu știi secretele politicii. Imperiul s'a împărțit zilele astea între doi frați, dintre care unul să guverneze Europa și celalt Asia. Din prudență, eu servesc pe împăratul Europei, iar fiul meu așteaptă la Ierusalim pe stăpânul Asiei. Cei doi frați se urăsc prea tare pentruca unul din ei să nu moară de moarte violentă. Fiul meu și eu suntem înțeleși ,el așteaptă mesagiul ăsta secret. De cum se va înfăptui aici crima, tu ai să pleci la Ierusalim, pentru ca fiul meu să se reîntoarcă în grabă să se supuie supraviețuitorului, oricare ar fi el. Fiul tău Bcricus te va însoți, dar nu-i vei destăinui mesagiul decât numai dacă ți se întâmplă

o nenorocire... Nimeni să nu ale misiunea ta. căci altfel neamul lui Cornelius va fi trăit.

— Nu se v$_a$ putea citi pe capul meu?

— Nădăjduesc că înaintea crimei, părul tău va fi crescut la loc. O corabie te așteaptă în portul Brindisi; îți dau mărfuri. Ai să te duci la Tyr, apoi la Ierusalim, fără a te opri. Intoarcc-tc dc vrei; rămâi în Asia de vrei; parc-sc că e patria ta. eu toate eă ești negru de tot. Ești liber.

— Dece să nu mă trimeți îndată, dacă ești sigur?

— E cineva sigur de ziua dc mâine? Poate c'au să se omoare amândoi, unul pe ;iltul.

Iiitr'o frumoasă zi de Februarie. Nigrens opri asupra Romei o ultimă priviri'. Soarele palid și călduț ilumina Forum-ul. marmorele templelor și măreția Orașului Etern... împăratul își ucisese fratele și patricienii așteptau numele pe care fratricidul- avea să-i roage să moară.

— Pleacă, zise Quintianus lui Nigrens... Oricine a susținut pe mort **Va** fi condamnat. Viața fiului meu e în mâinile tale.

— Adio, Quintianus.

Adio. Nigrens. Nu uita eeeaee a făcut Roma pentru strămoșii tăi și pentru, tine.

— N'am să uit nimic.

Nigrens se duse să ia pe fiul său Bericus. Apoi contemplă multă, foarte multă vreme, Capitoliul, statuile împăraților, columnele rostrate și arcurile dc triumf; coborî dealungul Căii Sacrate:

— Bericus, întipărește-ți l)ine tot ce vezi... Părăsim Borna blestemată... Templele astea, orașul ăsta de sânge și de sclavi, monstrul ăsta... privește-l bine, pentru ca copii tăi să știe ce vor trebui să doboare într'o bună zi.

Cei doi liberali, fii de sclavi, seoborîtori ai părinților albi care jefuiseră celălalt imperiu, ieșiră din Borna, sugrumându-și ura. înapoia lor, sub soare, licărea Orașul însemnat de destin...

Fără a se opri. străbătură peninsula italiană. Nu aveau bagaje, nu ascundeau nicio scrisoare sub tunica lor. și vorbeau un grai necunoscut. Erau lăsați să treacă. La Brindisi. galera comercială aștepta. Ei ar fi dorit să sboarc pe marc. Zăriră eapurile Greciei, navigară dealungul Cretei; undele erau scânteetoare și calme. In atmosfera diafană distingeau la distanțe infinite insulele violete și bărcile înclinate sub zefiruri călduțe. Apoi nu mai văzură nimic. Și într'o seară divină. Libanul și zăpezile lui trandafirii escaladară cerul. In portul Tyr. Nigrens și Bericus fură arestați: porțile închisorii romane se închideau din nou. Oricine venea dela Borna era condus la tribunalul pretorului:

' — Cine ești tu? întrebă judecătorul.

— Un negustor.

— De unde vii?

De la Borna.

— Numele tău?

Nigrens.

— Vrei să-l vezi pe fiul lui Quintianus? O ştiu, ai veşti dela Roma. Dă-mi mesagiul tău.

— Nu am niciunul!

Fu desbrăcat. Scotociră prin mărfurile lui răvăşite pe chei. Nu se găsi nimic.

— Justiţia romană taie capul spionilor, zise pretorul. Lictori, decapitaţi pe omul ăsta!

— Du capul meu fiului stăpânului nostru, strigă Nigrens în limba străbunilor, în clipa morţii.

— Ce ţi-a spus tatăl tău? întrebă pretorul pe Bericus.

— Să-i înmormântez trupul.

— Eşti prea tânăr ca să trădezi. Fă ce-i vroi. Du-te! N'ai să ajungi prea departe.

Bericus plecă punând într'un sac capul lui Nigrens. Fără a înţelege, el ascultă ordinul părintesc. Străbătu deşertul, recăpătând instinctele din străbuni. Foamea trezi în el ingeniozita'ca: Bericus fabrică săgeţi, un arc, ucise animale, le despintecă cu ajutorul cuţitului în trei unghiuri şi ştirb, mancă. Descoperi puţuri, dormea sub cerni liber, cu sacul drept căpătâi.

Bericus ajunse la Ierusalim, oraşul reconstruit pe dărâmături. Pe vârful unei coline se înălţa vila încântătoare a lui Cornelius, construită cu pietrele unui turn antic şi înconjurat de vii.

— Vin din partea lui Quintianus, vesti tânărul.

Fu introdus, aruncă sacul la picioarele Romanului.

— Ce e în sacul ăsta?

— Capul tatălui meu.

— Știi?

— Nu știu nimic.

— Cine ești?

— Sunt liber.

— Ce vrei?

— Un cal.

HUNII

BERICUS SAU BERIK. — ASPAR

— De unde vii? întrebă regele Goților, când aliații săi îi arătară pe capturatul lor.

— Sunt pierdut pe pământ... Se spune că sunt Hun.

— Rassa ta e lepra șcsurilor și mănâncă carne crudă... Și-a pus în gând să ne ia averile. Când Roma va fi învinsă, vom distruge seminția ta.

— Urăsc Roma mai mult decât voi.

— Cuțitul tău vine dela Roma. Ești trimes ca să mă omori. Supune^mi-te !

Berik, după numele pe care i-l dăduseră Goții, însoți pe barbarii care erau un preludiu abia al formidabilelor invaziuni și care sfârtecau hotarele romane. Cu țoală vârsta lui înaintată, Berik profită de tumulturile acestea. Fugi cu fiul său Aspar, trecu Nistrul, Donul Volga și, la urmă cu capul tremurând, sfârșif, se întâlni cu o hoardă unde oamenii cu capul conic, cu

genunchi enormi, beau în craniu lapte fer. mentat.

— De unde vii?

— Sunt fratele vostru Berik.

— Noi suntem Hunii, strănepoți **de** ai Tătarilor. Dcce-ți sunt ochii albaștri?

— Străbunica mea a fost gală.

— Istorisește-nc povestea ta.

- Mi-am pierdut amintirea. întrebați pe fiul meu. El știe.

Hunii mureau de foame. Hunii mureau de frig. Trecutul gloriei tătare se stinsese, marșul lor fusese oprit de Goți, și fiul lui Berik, Aspar, găsi la hoardele lihnite obiceiuri de fiare.. Când se făcu marc, Aspar, călărind înaintea tribului său luă cuvântul:

— Uniți-vă, o, Huni! Mergeți la Boma. unde au trăit moșii și strămoșii mei. Acolo nu se află lupi, dar aur până și pe acoperise, pe ziduri și pe haine.

— **Cine** o să ne conducă?

— Tatăl meu mi-a spus drumul... Eu l-am spus fiului meu Roila și voi...

— Nu vrem stăpân! răcni adunarea.

BOILA. — UPTAGH. — BALAMIR

Cum de se făcea ascultat Roila? Decc doar fulgerarea flchilor săi oprea hoardele nestăpânite? Dece, fără a i se recunoaște niciodată primul rang, cei care se apropiau de Roila simțeau că sufletul lor de

fiară intra în atingere cu misterul? Roila purta în el amintiri şi profeţii, şi numai singuri zeii cunosc pe trimeşii destinului.

Cincizeci, o sută de cete se temeau de el. Voi să cucerească şi altele noui. şi pe malul fluviului Volga, după ce se hotărîse să pornească lupta, făcu o jertfă Zeului-Cuţit. Aşezaţi în cerc în jurul idolului, şeful şi luptătorii săi sugrumară fiecare câte un cal, şi în timp ce caii se mai zvârcoleau în clipele din urmă, Roila se rugă:

„O, Cuţitule, dă-mi izbândă! Am să te adap cu sângele a mii de cai, a zeci de mii de luptători! O, Cuţitule, dă-mi izbânda, pcntruca copiii tăi să bea, sânge cald şi să creeze noui luptători! O, Cuţitule, dă-mi izbânda!"

Roila învinse, Roila muri şi hoardele lui pregătiră funerariile marilor luptători.

A doua zi, Uptagh, alese cincizeci de tovarăşi credincioşi ai mortului, cu cei cinci zeci de cai ai lor şi-i sugrumă. Trupurile lor îndopate cu aromate alcătuiră monumentul durabil al amintirii. De jur împrejurul movilei lui Roila, Hunii împlântară în pământ grupe de câte patru pari solizi, de-asupra cărora jumătăţi de roţi de car formau o boltă. Câte un par lung fu, trecut din coada până'n gâtul cailor ucişi şi aşezaţi pe jumătăţile de roţi. Şi tovarăşii morţi fură puşi pe caii lor atârnaţi sus. Ca să împiedice căderea lor, un ţăpoi îi înţepenea dealungul sirii spinării trecând între coastele calului, şi un frâu por-

nea dela mâna lor la zăbală. Păreau statui de călăreți.

Când cercul celor cincizeci dc santinele fu înălțat, Uptagh porni pe văi în jos să caute alte păşuni. Sub bolta cerului posomorit şi cenuşiu, tovarăşii morți aşteptau poruncile stăpânului lor. Şi vântul, care scutura oasele lor şi picioarele cailor, părea că pune în mers spre eternitate cadavrele Hunilor.

înainte de moarte. Uptagh spuse fiului său Balamir:

— Ai să-i duci acolo... spre Soare-Apime. Să vânezi oameni nu animale. Ai să-i mături din drum ca vijelia pe Goți, ai să îndrepți urdiile spre Roma, şi tot aurul lumii va fi al lor, căci vor fi de neînvins.

Balamir conduse hoardele, si în ziua funeraliilor barzii cântau:

„Balamir! Glorie! Slavă ție! Pietrele s'au zguduit şi universul tremură de frică. Attila va arunca sabia lui asupra lumii, şi sângele va umfla fluviile. Va galopa pe un cal Ol frâul dc aur, şi măreția cruntă a numelui său va dura mai mult decât veşnicia".

U R A G A N U L

ATTILA

Attila, văzu lumina pe malul Mării Caspice, de unde îl târîră frământările hunice. El nu cunoscu de fel luptele hoardelor împotriva fiarelor sălbatice, căci tinereţea lui privi primele talazuri ale undei asupra imperiilor sfârticate.

Rătăcit prin mulţimea copiilor regali, el asista la hârţuelile dintre tatăl şi unchii săi care n'aveau înţelepciunea de a alege pe cel mai vrednic şi de a-l urma la asaltul Romei şi al Constantinopolului. Attila văzu Huni angajându-sc în solda împăraţilor ,care încercau să armcze pe fraţi împotriva fraţilor: văzu chiar pe unchiul său primind titlul de general imperial eu solda de trei sute de bani dc aur, şi se **indigna** că rassa lui lua un grad când ar fi trebuit să ia un tron. Văzu Romani degeneraţi, refugiaţi în lagărul barbar oferind ea ostateci pe proprii lor fii.

Bâlbâi limba latină în tovărășia tinerilor patricieni abandonați la ei de frica romană, și disprețui moliciunea acestor triști exilați, îmbrăcați ca femeile și obosiți de greaua' viață a lagărelor. Un singur Roman, care se numea Aetius, merită respectul lui. Acești doi tineri, care trebuiau să fie ultimul dintre Romani și cel mai mare dintre Huni, învățară să se măsoare, îndărătul sprâncenii sălbatece a lui Attila, prudentul Aetius ghicea un calculator frământat de ambiție, căruia el visa să-i lase imperiul barbarilor Franci, Germani și alții; acest imperiu barbar al lui Attila și cel al Romei ar fi restabilit cumpăna lumii. Attila ciulea urechea la visurile acestea. Attila se gândea însă la un imperiu și mai mare, la un imperiu unic.

i Mai târziu .tânărul fu trimes el însuși ca ostatec la Roma. El învață tactica în sânul legiunilor care se făleau grozav de gloria strămoșilor, dacă nu de virtuțile lor războinice, căci barbarii năimiți, pe jumătate goi, înlocuiau dela o vreme acolo infanteria Orașului Etern. Cu turbare, află Attila că Goții, fugăriți de bunicul său, ajunseseră de mullt cu carele prin șesurile mănoase al Aquitaniei; că Vandalii, alți învinși ai Hunilor, cuceriseră frumoasa Spanie și Africa, grânarul lumii.

In cugetul lui Attila, pământurile acestea mănoase se cuveneau Hunilor, și gândul lui profund pregătea lupta finală între imperii și între puhoiul oamenilor îmbrăcați cu piei, care n'aveau nevoie decât de

un șef pentru a înlocui numele de Roman prin numele de Hun.

Când se întoarse la hoardele sale, Attila și hotărîse primul lucru ce avea de făcut: să reunească prin teroare și superstiție toate triburile aruncându-le ca pe niște tauri întărîtați.

Cei doi frați, Bleda și Attila, sunt stăpânii Huniei. Unul din ei e prea mult. înainte de a-și suprima rivalul, Attila vrea să paralizeze Constantinopolul. 0 ambasadă imperială se află în lagăr. întocmai cum odinioară împărații Chinei tremurau la picioarele Tandju-ului tătar, tot astfel suveranii orientali doresc să cunoască ce nouă umilință le va garanta inerția Hunilor.

Attila primește călare pe ambasadorii prosternați.

— Veți trimete înapoi în lagărul meu, poruncește el, pe toți Hunii în solda împăratului vostru. Atetila și Bleda v'o pretind.

— Imperiul e prea mare, Măreția ta. N'o să-i putem găsi...

— Băzboi!

Cele mai josnice lașități erau de preferat războiului, și cu toate că Constantinopolul făgăduise fugarilor un azil inviolabil, solii răspunseră:

— Attila, cererea ta e dreaptă. Se va face cum ceri.

— Puteți păstra pe dezertorii mei în

schimbul a opt monede de aur de cap. Sunt șaizeci de mii, o știu.

— Tezaurul imperiului, Attila...

— Război!

— Vom înapoia pe vinovați. împăratul va da această dovadă de stimă lui Bleda și Attila, credincioșii săi generali.

— Credincioșii săi generali! împăratul trebuie să plătească împărătește pe niște generali credincioși! Solda mea va fi deci de șapte sute de livre de aur deacum încolo!

— Strămunii tăi se mulțumiseră cu trei sute dc livre.

— Băzboi!

— Vreij să ruinezi imperiul al cărui glorios sprijin ești?

— Băzboi!

— Iți vom da ce vom găsi.

înainte de a duce războiul acesta groaznic, Attila înfăptui Federația Tătarilor. Dela Atlantic la Marea Caspică, dorințele distrugătoare rostogoleau înicoa triburile înfometate. Europa era o junglă de bestii umane cu ghiare purpurii, ale căror răgete numai, făceau să se năruie vechile rasse. Attila făcu pe sângeroșii aceștia să simtă greutatea pumnului său. împreună cu Bleda, fratele său ,se arătă peste tot și pământul deveni roșu pe unde trecuse. Pădurile Germaniei îi predeteră vânătorii pe care Borna nu-i putuse îmblânzi, Francii depc Rin îndrăzneau să invoace ajutorul lui Aetius, marele general al Occidentului.

Attila îi învinse, îi adună grămadă, și armata lui slobozi atâtea săgeți, până ce grămada amuți... Hunii învățaseră în Siberia cum se extermină fiarele... In țările frigului, Scandinavii insultau pe Huni. Attila trecu Baltica, smulse blănurile depe obraznici, pe care-i lăsă să aleagă între moarte și supunere.

Dete un iureș spre Persia, teroriza șesurilc mănoase, iar Constantinopole, încbunit, se întreba dacă înspăimântătoare;! invazie abătută dela Nord, n'avea să încalce Bosforul... Emisarii lui Attila porniseră să ceară alianța împăratului Chinei, și poate că se gândea să năvălească înarmat în această extremă Asie unde străbunii săi fuseseră atât de mari.

Trei imperii existau în fața lui: Roma. China, Constantinopole. China recunoștea gloria lui egală, celelalte două imperii tremurau, restul lumii care nu adora decât tunetul sau cuțitul, îngenunchia înaintea lui. Șefii jumătate goi, care odinioară fuseseră regii întinsurilor, vegheau acum, la ușa cortului său, asupra somnului său sacrat. Attila se plimba prin imperiul lui, pe drumul tăiat de lovituri de secure, și piramidele de capete însemnau locurile pe unde trecuse și întâmpinase supărări.

Un om îl stingherea, fratele său Bleda, față de care triburile arătau prea mult respect. Odinioară Metc Tandju-ul își ucisese tatăl. Attila își ucise fratele.

Palatul regelui Hunilor, care concentra privirile omenirii, își înălța în mijlocul

unei cetăţui zidurile de lemn lustruit. De pe marile şesuri ale Danubiului, trimişii Huni duceau în China, la Roma sau la Constantinopole voinţteJle fratricidului. Intre nenumăratele lui soţii şi turma lui de copii, între ostaticii săi şi corpul de gardă, Attila plămădea gânduri, nepăsătoare.

0 încruntare a sprâncenei sale oprea mersul lumii. Era mai mult decât un om. Aştepta o consacrare divină. Ameţeala începea.

Un văcar veni la el. Se intra uşor la erou, căci Attila nu se mai temea de oameni. Văcarul acesta trase de sub haină un cuţit cu lama în trei colţuri.

— Ai de gând să mă omori? zise Attila.

— Sunt văcar, în ţinuturile Mării Caspice. Vacile mele păşteau. Deodată, una din ele şchiopată căci se rănise la picior. M'am luat după urma de sânge, şi am găsit asta.

— Pumnalul ăsta ştirb?

— Era înfipt în iarbă, cu vârful în sus. M'am gândit că era o prevestire.

— Unde vezi tu prevestiri, într'o bucată de fier ruginit?

— Attila, strămunii noştri adorau pe Zeul-Cuţit împlântat în pământ şi cuţitul ăsta...

— înţeleg. Dă-l încoa. Du-te.

Attila cumpăni.

Universul află curând că o minune făcuse pe regele Hunilor să descopere pe Zeul-Cuţit sacrat. De atunci, toată puterea **îi** era hărăzită, nu prin cucerire, ci prin

drept divin, şi popoarele se întrebară asupra cărei prăzi se va abate vulturul divin. Attila alese Orientul.

Timp de şase ani îşi plimbă trupele asupra pământurilor epice unde învinsese Alexandru cel Mare. Nu se apropia încă de Constantinopole, preferând să poată galopa cu cavaleria lui pe ruinele oraşelor înainte de a preda jefuitorilor săi prada oraşului fastuos. Când, depe înălţimea tur. nurilor, cetăţenii oraşelor zăreau la orizont ivindu-se siluetele frenetice, şi furnicarul carelor, şi cavaleria morţii, când auzeau, mai aproape, tot mai aproape, urletele monştrilor, nici măcar nu-şi mai închideau uşile, nu se înarmau. Era zadarnic. Nenorociţii se îngrămădeau în circuri, unde odinioară gustaseră cu voluptate bucuriile sfâşierii gladiatorilor; se rugau, plângeau.

Şi Hunii, răzbunătorii suferinţelor din trecut, nu-şi mai luau osteneala să aleagă victimele. Adunau tăciunii vetrelor părăsite, îngrămădeau mobile şi stofe sub circ, de unde strigătele desnădăjduite urcau căetre cer. Juipiter, Isus, Isis şi Zeus auzeau vaetele victimelor demonului, dar Attila, sinistru, zâmbea. Flăcările devorau edificiul **şi** dansul Hunilor domina îngrozitoarele urlete ale martirizaţilor.

Pe când în amurgul roşu incendiatorii galopau spre carele lor, urlând, negri de fum. ridicând pumnii lor murdari, un oraş

purpuriu și tăcut înălța către cer mirosul groaznic și sfârâitul cărnii fripte.

Hunii adulmecau rotogoalele de fum gonite de vânt, și cântau, în limbile lor discordante, imnul groaznic al lui Attila. Salturile cailor ciocăneau fiecare vers, și silabele hodorogite păreau ciocniri de oase.

Attila! Attila! Attila!
Tu ești vulturul oare mănâncă carnea...
Tu ești trăznetul care distruge cetățile...

In mijlocul acestui delir sângeros, Attila, singur, păstra calmul trebuitor marilor planuri. Din imperiul Orientului nu mai rămâneau decât ruine, și Constantinopole cumpăra pe două mii de livre de aur dreptul de a-și mai lungi agonia. Imperiul Romei, zăpăcit, era gătea să ofere de două ori pe atât. De pretutindeni răsăreau ambasadori disperați. Stăpânul asculta pe ambasadori și nu răspundea nimic.

In marile orgii de sfârșit de campanie, trata pe emisarii celor două imperii. Tăcerea domnea înaintea acestui obraz întunecat cu fruntea aruncată înapoi și a sprincenelor acestora bombate asupra unor ochi de nepătruns. Trimișilor consternați, Attila punea să li se servească cărnurile pe farfurii de aur și de argint; el nu mânca decât din străchini de lemn. Rezemat pe patul lui de lemn, cu capul sprijinit în palme, contempla încet, îndelung, pe ambasadorii împietriți și cântărea soarta patriilor lor. Cupele lor erau de aur, bătute în pietre

scumpe, a lui de lemn. Atila nu vorbea deloc; căci se gândea la glorii infinite pe care hoardele lui fanatice le cucereau pentru el singur; se gândea la bogata Aquitanie, la dulcea Galie, la Roma decrepită, la Constantinopole înspăimântat. Dăduse ordinele supreme, și dela Marea Neagră, dela Baltica, dela Rin, din Siberia, hoardele convergeau spre lagărul lui. Prada făgăduită era fără seamăn. Pieirea lumii aștepta sentința lui. Tăcu multă vreme, și însfârșit, doi mesageri huni, în aceeași zi. în acelaș ceas, se înfățișară la împăratul Orientului și la împăratul Occidentului și spuseră:

— Attila, stăpânul meu și al tău, îți poruncește să-i pregătești un palat, căci va veni.

Erau cinci sute de mii, flămânziți, păroși, hidoși. Asia dăduse pe Hunul negru cu săgețile fatale, pe Alanul cuirasat cu carapace țestoase, pe Gelonul căpsit cu albastru, îmbrăcat în piei de om la care rămâneau părul și unghiile; Europa trimisese pe Germani, care răsucesc în răni sabia lor scurtă și mortală; pe Herulul tot atât de repede ca vântul și pe greii Ostrogoți mai solizi decât un zid. Armele lor erau înfricoșătoare: coase care retezau picioarele, câng care smulgeau carnea dela gât până la coapse, ghioage de silex care făceau țestele țăndări. Plini de cicatrici oribile, erau aci cei ce trebuiau să cucerească lumea să puie laba pe un oraș, un regat sau uni im-

periu. Predestinații, cei cu stomacul gol, strănepoții mândrelor dinastii viitoare, toți își puneau ghiarele în slujba geniului teroarei. își rostogoleau carele pe pământurile unde nepoții lor aveau să-și încingă frunțile cu coroane și făceau alai eroului devastărilor, ei, al căror suflet sângeros conținea germenii marilor destine ale națiunilor viitoare.

Roma era făgăduită celor cinci sute de mii. Tot Occidentul tremura înaintea puhoiului. Colo, îndărătul Alpilor și al Rinului, se auzea pasul armatei formidabile. Popoare întregi fugeau îmbrâncindu-se ca să scape de apropierea briganzilor. Spania și Galia suferiră cutremure de pământ pe care puterile abisurilor le procurau demonului ca să scuture zidurile, luna se eclipsă de frică să nu trebuie să contemple înecul ce avea să vie; pe tot cerul, timp de multe nopți, nu se văzu decât o stea verde și roșie, ochiul lui Attila care supraveghea pământul; o cometă asemănătoare Zeului-Cuțit se înfipse în Apus cu vârful împlântat in orizont. Mai cumpliți încă, niște nori de sânge acoperiră polii, și fantome înnarmate cu lăncii se abătură pe cerul incendiat ,căci însăși Zeilor le era frică.

Zeilor le era frică. Attila înainta. Cei cinci sute dc mii măturau Germania, străbăteau fluviile, umplute cu copaci doborîți. Pe drumurile legiunilor, furtuna trecea, cosind orașele; tot ce purta un nume în analele omenirii fu luat, ars, ras de pe fața pământului. Se punea sau nu împotrivire, ca-

rele se umpleau, valul nu lăsa decât cenuşe şi cadavre. Intre Vosgi şi marea Mânecii, oastea se răsucea cu precauţiunc, cotropind Galia, unde suprima viaţa, ca 'n marile vânători siberiene. Locuitorii târguşoarelor fugeau spre Loirc, la adăpostul unui oraş care mai târziu avea să salveze Franţa, spre Orleans. Se bizuiau pe ajutorul lui Aetius, vechiul prieten al lui Attila, care convocase la Arics toate trupele romane şi semi-barbare, armatele din Italia, din Aquitania şi pe Francii lui Mcroveu.

Attila grăbi marşul, ca să distrugă Orleansul, inima Galici, şi să-1 surprindă pe Aetius dincolo de Loire. Porunci celor cinci sute de mii să se grăbească, ocolind oraşele rezistente: le vor distruge la întoarcere.

Attila nu se mai oprea. Ajunse înaintea Loirei... Când Orleanzii văzură şesul cotropit de barbari, curajul le scăzu; şi trimescră pe Agnan, bătrânul lor Episcop, să-1 implore pe Aetius să vie fuga. Cu toate că Ae_ tins, îii'doindu-se de sprijinul Aquitanilor, nu ştiu dacă va putea salva bastionul Galici, îşi dădu cuvântul că în şase săptămâni, la 23 Iunie, va fi acolo.

Orleans este înconjurat. Cele cinci sute de mii trăiesc în câmpie, şi asediaţii privesc caii care le devoră recoltele ca lăcustele. Săgeţile Hunilor ucid pe oricine se iveşte pe ziduri; hrana lipseşte, credinţa scade Până în zare, fiinţele goale furnică, urlând după pradă, iar, depc înălţimea bisericii, Orleane-

zii scrutează Sudul. Cum se pare că Aetius și-a uitat făgăduiaila, relicve Sfinte sunt purtate pe metereze; Aetius nu sosește. „Urcați-vă pe turnul cel mai înalt, și priviți da. că îndurarea lui Dumnezeu nu ne trimetc mântuirea", imploră venerabilul Agnan, prosternat înaintea altarului... Sudul e gol, iar nordul bubuie. Un soldat se furișează din Orleans, ca să spuie generalului roman: „Sosește în două zile, că de nu va fi prea târziu". Attila poruncește ca soldatul să fie sfâșiat în patru sub zidurile Orleansului. 0rașul, desnădăjduit, își trimele episcopul să trateze condițiile predării. Attila respinge pe poetul acesta în haine de femeie, care stă la tocmeală pentru cetatea rebelă care-i trebuie. El pretinde ca să se predea fără nici o condiție.

La 23 Iunie, lacătele și zăvoarele orașului sunt sfărâmate, porțile sunt deschise.. .Hunii intră. Stradă cu stradă, casă cu casă, ei își aleg pradă, fără a ucide sau a arde încă. Golesc. Dincolo de șanțuri, bărbații îngrămădiți așteaptă moarte și plâng înaintea bogățiilor lor îngrămădite în care...

U* strigăt depărtat face să tresară pe învinși și pe învingători. Strigătul vine dinspre Sud... Colo jos, vulturii romani și steagurile Goților freamătă și galopul cavaleriei cuirasate scânteie în soare. Captivii își sfarmă cătușele; din ferestre și depe acoperișuri, copiii și femeile aruncă mobile asupra jefuitorilor, ai căror cai înebunesc în sânul tumultului. Pe podul Loirei, pe străzi. Români, Franci și Aquitani resping pe bar-

bari. Lumea tremură de Attila; dar Attila se cam teme de Aetius, și ordonă retragerea.

Un bătrân și mai apoi o fată au ocrotit sanctuarul Franței viitoare.

Stăpânul Hunilor cumpănește. Orgoliul lui, încrederea de sine slăbesc. Oșteni de-aî lui îi aduc prizonier un pustnic care-și zice profet: „Tu ești Biciul lui Dumnezeu și Ghioaga Providenței, zise bătrânul. Dar Dumnezeu frânge uneltele voinței sale. Vei fi învins, căci puterea ta nu vine decât dela Dumnezeu".

Attila iartă pustnicului, care i-a ghicit orgoliul și temerile. De acum se Iasă noaptea, pune să se aprindă torțele și convoacă pe toți vrăjitorii care-i urmăresc norocul... întunecat, așezat pe un scăunel, cu bărbia în palme, urmărește practicele lor întunecoase. Preotul tătar scutură într'un giulgiu alb nuiele de salcie; sacrificatorul ostrogot își înfundă mâinile în măruntaiele animalelor și icaută cheia misterelor în sânul grămezii împuțite; la sunetul unei tamburine magice, fachirul Indiei se învârtește până, ța amețeală și bâlbâie preziceri delirante; magii alani expun la foc omoplați de miel, și descifrează semne fatidice printre părâiturile și crăpăturile oaselor.

întocmai cum străbunii necunoscuți ai Asiei au învățat odinioară să se teamă de Sud, tot astfel sacrificatorul, vrăjitorul, magul, — vestesc unanim: „Vei fi învins". Și toți adaogă: „Begele inamicilor tăi va pie-

ri". Attila se bucură, căci în ochii lui, regele inamicilor săi nu-i nicidecum regele Aquitaniei, ci Romanul Aetius. Ce importanță are o înfrângere dacă Romanul nu mai este! Vremea fără sfârșit a izbânzilor se va deschide, căci niciun om depc pământl nu se va putea împotrivi Biciului lui Dumnezeu. Attila se împodobește cu acest nou titlu născocit de pustnicul aiuritor. După ziua grea de mâine, nici măcar Dumnezeu nu-și va mai putea frânge Biciul lui.

O sută cicizeci de mii dc cadavre acoperă pământul șesului. Biciul lui Dumnezeu se retrage înapoia carelor și așteaptă. Ieri a putut distruge centrul inamicilor, dar cele două aripi închizându-sc l-au constrâns isă fugă de strivire. Aetius n'a pierit, dar moartea regelui Aquitaniei a dat dreptate augurilor. Attila nu vrea să fie prins de viu. El nu e decât al Zcului-Cuțit. Ridică un rug imens de șei și de săgeți, care va fi mormântul trupului și al gloriei sale.

Dar speranța lui energică presimte că destinele nu sunt încă împlinite; el își bizuie pe indisciplina Aquitanilor mântuirea viitoare, într'o bună zi, observă că locul unde-și ridicaseră corturile sta gol. Attila bănuiește o viclenie... Din ceas în ceas sufletul lui renaște la nădejdea victoriei. El află că fiii regelui Aquitaniei au plecat spre Tulu. za ca să ia în stăpânire tezaurele pământești. Aetius rămas singur nu mai poate nimic. Biciul lui Dumnezeu pune la loc șeile pe cai, boii se înjugă la care. Mândru, disprețuitor,

cu jafurile şi cu renumele neştirbit, Attila reia drumul Danubiului.

Ca şi în Orient, se depărtează după ce a devastat. Dar înţelege că ţara curagioasă a Francilor şi a Aquitanilor nu-1 va lăsa niciodată să treacă, şi se hotărăşte, pentru noul an, să pornească deadrcplul asupra Romei, pradă eternă, pe care blestemele sclavilor o însemnaseră dc secole.

Attila n'avea să ajungă niciodată la această pradă măreaţă, visată de către străbunii Iemciug, Eros şi Bericus... Armatele lui măturau satele şi oraşele voluptoase ale Italiei de sus; câmpiile înmiresmate de trandafiri şi de narcise deveniră un imens rug dar Roma îngrozită trimese grabnic Monstrului un ambasador mai venerabil decât Agnan Galul.

într'o zi, Biciul lui Dumnezeu ieşi din lagărul său şi veni în întâmpinarea acestui trimes, Papa Leon, care ducea Blestematului rugăminţile şi ofrandele Oraşului Etern. Cetatea Cezarilor nu mai găsea bărbaţi şi, supremă josnicie, trimetea Biciului pe moşneagul sfânt, singurul dintre copiii ei care mai era gata de martiriu.

Attila gustă nemărginirea orgoliului uman. La picioarele lui, Borna se prosterna în persoana patriarhului cu mitra de aur şi împodobit cu crucea cea mare pe inimă. Toga Corneliilor, crucea lui Isus, Majestatea Capitolului, tremurau înaintea aceluia pe care generaţiile îl trimiseseră din China, înaintea strănepotului prudentului Etteli, al

prințului Attila și al lui Eros, sclavul otrăvit pe o terasă napolitană.

Zâmbind, Attila consimți să se Întoarcă în șesurile Dunării, dar ceru un tribut anual, care culca Roma în rândul sclavilor lui; ca să previe orice întârzieri, jură pe pumnalul lui triunghiular și ruginit că nici o putere omenească nu-l va împiedica să vie să-și primească plata pe treptele Capitolului. Jurământul acesta era teribil.

Pe când se întorcea jefuind mereu, cu toate jurămințile și tratatele, o femeie ciudată, o Armidesă, se repezi înaintea calului său, apucă hățul lui la ieșirea dintr'un vad, apoi strigă de trei ori:

„înapoi, Attila!"

Dar nimic nu-l mai oprea pe Attila. El mergea dealungul Danubiului, și, pentru anul 153, căci moartea Romei era hotărîtă. făcu pregătiri gigantice...

„Attila, scoborîtor al Soarelui și al Lunii, prin grația Zeilor, rege al Hunilor, al Goților, al Danezilor, al Perșilor și al Romei. Teroarea Lumii și Biciul lui Dumnezeu" se căsătorește cu tânăra și frumoasa Hildegonde, fiică a Germaniei, capriciu al perilor săi albi. repauz al campaniilor sale. Cei șaizeci de fii ai săi îl înconjurară. Attila bea. Cântecele barzilor răsună. Greu de vin și de dorință, Attila se îndreaptă spre locuința Hildegondei.

Rămâne acolo întreaga noapte și întreagă a doua zi. Către seară ofițerii lui neliniștiți sparg mșa, și găsesc pe Attila, culcat în patul lui, într'un lac de sânge. Așezată pe

jos, cu capul plecat, Hildelgonde scaldă lungul ei văl în lacrimi tăcute. Nici o rană nu dovedește asasinatul. Biciul lui Dumnezeu a murit, de congestie, fără îndoială, în noaptea nunții, cum au prezis-o cu opt secole înainte ghicitorii Deșertului; a murit mai mare decât Tandjuii, mai mare decât Roma, mai mare decât omenirea...

Un vaer cumplit sfâșie Hunia. Cuțitele spintecă caii și fac obrazurilor rănile de doliu. Dela Alpi până la China, eroii plâng pe Erou, strigă că a fost ucis. Și pe când fiii stăpânului, lacomi la împărțirea prăzii, se învoiesc să recunoască moartoa tatălui lor ca **naturală,** toate națiunile învinse respirând însfârșit, prea-măresc curajul Hildegondei libcratoarea popoarelor... Și nici veșnicia însăs nu cunoaște secretul acestei nopți fatale.

Funerariile stăpânului unesc pe-o ultimă dată brutele pe care geniul său le-a subjugat. Un întreit coșciug de aur, de argint și de fier primește pe Semi-Zeul care a învins prin fier, a înșeuat caii cu argint, și și-a îndopat cu aur credincioșii. Pe coșciug se depune pumnalul în trei colțuri și ruginit, Zeul-Cuțit, pe care se gravează acest simplu cuvânt: ATTILA. Și pentruca nici o ființă vie să nu știe vreodată unde se odihnește bărbatul supra-omenesc, sunt sugrumați lucrătorii care au săpat mormântul.

SANDIK

Cei șaizeci de fii ai lui Attila se priviră crunt **ÎH** ochi, ridicară sabia unul împotriva celuilalt, și, printre nassele supuse uriașului, își aleseră oamenii. Fiecare plecă în cucerirea unui imperiu, unui ducat, unei ce. jăți tari, și dc atunci începu lunga și sângeroasa istorie a națiunilor Occidentului, care, în marea groază, așteptară venirea conducătorilor capabili să zdrobească pe lupi și pe șacali.

Frații mai mari îl disprețuiau pe Sandik, fiul scump al lui Attila, care nu voise să-i urmeze pe niciunuil din ei. Le zise adio, adună câțiva credincioși, cărora le făgăduise Roma, înfierată dc către Biciul lui Dumnezeu și reluă drumul pe care tatăl său îl străbătuse cu douăsprezece luni înainte. Locuitorii șesurilor, munților, fugeau auzind numai de numele blestemat, dar Sandik nu-și mai putea îngădui marele război. Dela moartea Biciului lui Dumnezeu, curierii, încasatori dc biruri, negustătorii începuseră din nou să forfotească pe drumurile italiene: fiul omului predestinat se făcu tâlhar de pungi pe aceste drumuri, și pădurile, văile, vadurile Italiei, cunoscură felul de a lucra a descendentului Tătarilor, care, întocmai ca un vierme într'un copac, înainta până la Roma. In timpul acestor drumuri află că regele Vandalilor sosea din Sud, din Africa ca să termine ruina Orașului Etern.

Sandik făcu un salt spre pradă. Un instinct întunecat, o voință venită dela stră-

bunii săi îl împingea să vadă căderea Cetății blestemate. Putea măsura teroarea Romei după mulțimea de fugari pe care el îi jefuia în drum fără îndurare. Aproape de Roma, întâlni pe regele Vandalilor, ii oferi sprijinul său, și Vandalul care aducea din Africa rassele de mult zdrobite, oferi fiului lui Attila câtă pradă va putea duce. Nu era făgăduială stearpă. Se zăreau colinele Romei; Papa Leon nu mal putea opri această a doua avalanșă: trăznetul adunat amenințător în zece secole de tiranie căzu asupra orașului.

Intrară.

Timp de patrusprezece zile, timp de patrusprezece nopți, Roma revărsă prăzile de o mie de ani. Vasele vandalilor pe Tibru, carele Hnilor pe Calea Sacrată, primeau aurul, argintul, marmora și bronzul smuls mobilelor, statuilor și cuferelor. Tezaurele Cezarilor, acoperișul aurit al Capitolului, trofeele Republicei și ale Imperiului, giuvaerurile, vasele și etajerele de aur și de argint, chipurile Zeilor Romei, ai Greciei, ai Egiptului, ai Syrici, toată bogăția umană sau sacrală, fu înghițită de care sau de corăbii. Fiul lui Attila, scoborîtorul sclavilor puși să facă să râdă, preferă ornamentele cultului creștin: potire, crucificși, odăjdii cu firet se 'ngrămădiră în carele lui. Sandik și Vandalul nu se grăbeau, de frică să nu uite ceva. Când corăbiile încărcate dc se răsturnau aproape, când carele pline de trozneau se depărtară, mai rămâneau la Roma pietre sculptate și ființe omenești, dar gloria

strălucitoare a eroilor săi dispăruse pe 'n-totdeaunia... In patruzeci zile despoleiseră orașul.

Mergând tot dealungul mării, Sandik stăruia spre Sud, unde înflorea un alt oraș bogat, Neapole. Jefui hanurile și devasta câmpiile. Convulsiunile agoniei romane lăsa lepra să devore Italia, și fiul lui Attila vâna vânat nobil.

într'o seară, ajunse la malul unui golf de azur. înmiresmat, frumos ca o minune. In depărtare, zări Vezuviul, Neapole și Capri. Sandik înainta dealungul coastei, doborând porțile, profanând porticele. 0 vilă singuratică domina undele azurii: era de marmoră, de porfir și de argint și maso-reliefurile care o înconjurau arătau că aparținuse odinioară Corneliilor, ilustră familie a Romei. Situată între mare și drum, vila aceasta convenea unui hoț de drumul mare. Sandik intră, străbătu camerele și terasele împodobite de busturi cu ochi ficși: nu găsi pe nimeni.

...Sandik fu poate reținut acolo de o misterioasă atracție. In ființa lui luau sfârșit multe secole de oboseală. In loc de a rămânea câteva zile, câteva luni, câțiva ani, el trăi în vila lui Cornelius și acolo muri. O vrajă ciudată îl lega de locul acela. Și nici un car, nici un om nu trecură pe drum, fără a plăti tributul lui Sandik Hunul, teroarea Neapolului.

Revoluțiile lumii ajungeau la urechile lui; unul din frații săi decapitați servise de

jucărie gloatei Constantinopolului. In Galia Francii cei urâţi de Attila reluau cu Clorris teritoriul lor strivit ; menageria hunică ciopârţea Europa... Sandik privea marea albastră. îl învăţa pe fiul său Ilunnerik jaful, îmbătrânea în vila lui, liniştit şi temut.

In fiecare seară, de sus de pe terasa care domina curbele violete ale Sorrentei şi Gapri, şi băncile şofrănii şi rotocolul diafan de fum al Vezuviului, Sandik lua o cupă de porţelan de China găsit în tezaurul stăpânilor fugari, şi culcat nepăsător pe o estradă, unde odinioară fusese otrăvit sclavul Eros, cu ochii întorşi spre Apusul plin de licăriri murinde, cu pleoapele pe jumătate închise supraveghiâqd o stea verzuie şi trandafirie, palidă în sânul aburului voluptos, — se îmbăta.

— SFÂRŞIT —

C Ă L Ă U L DEPORTAȚILOR

JOHN RUSSELL

CĂLĂUL DEPORTAȚILOR

Nici astăzi, nimeni nu știe (numele lui adevărat, cu toate că acest nume trebuie să fie, făr' de nici o îndoială, dintre cele mai nobile și dintre cele mai orgolioase. Poate că l-ați regăsi prin colecțiile ziarelor din Bordeaux dc acum douăzeci de ani, când posesorul său a fost condamnat la deportare perpetuă pentru cinci asasinate dovedite. De atunci, a fost uitat oficial. Dar el, omul, a continuat să trăiască. Trăiește și continuă să-și desvolte aptitudinile, cum suntem ținuți s'o facem cu toții, noi ăștia de-aici, condamnații din Noua-Caledonie.

Noi îl numim d. de Nou. E singurul nostru deținut funcționar. Căci de obicei, temnicerii noștri nu admit deținuți în administrație. Suntem, dacă voiți, cetățenii acestei comunități criminale. Suntem populația [acestei colonii a celor in afară de lege, la centrul acesta îndepărtat al pământului.

Suntem meșteșugari, lucrători, servitori; suntem zidari, bucătari, fermieri; suntem chiar și proprietari și concesionari, și ne bucurăm de înaltul privilegiu al muncii silnice și al nobilelor titluri civice ale viteilor încercuite înfr'un țarc. Toate astea sunt foarte filantropice: dar nu suntem încă ridicați până'ntr'acolo ca să ocupăm posturi în administrație. Afară de unul dintre noi. A fost înaintat pentru că nu se găsea nimeni altul — deținut sau liberat — care să vrea să îndeplinească îndatoririle deosebite ale slujbei sale. Acela este d. de Nou. II urâm. Nu se află unul dintre noi dela Balade la Noumea, dela Minele de nichel din Thio până la pădurile Golfului de Sud, care să nu-l urască și să nu se teamă de el așa cum alți oameni se tem de Ucigă-l toaca și-l urăsc. Canacii, chiar și ei fug de cum aud de apropierea lui și invocă pe zeii lor întunecați împotriva acestui demon alb incarnat. Opt mii de deținuți se gândesc la el cu| o furie zilnică. Am fost hoți, asasini, otrăvitori; am fost asvârliți într'un fel de cloacă infectă, noi, lepădăturile închisorilor. Dar cel din urmă dintre noi, murind de sete, ar refuza un pahar de apă

pe care atingerea d-lui de Nou ar fi spurcat-o. Când d. de Nou va muri, diavolul va trebui să sape o groapă mai adâncă. Infernul e prea bun pentru d. de Nou. Căci el e călăul. El mânuește ghilotina» Nu pentru vrc-o plată oarecare, nici pentrucă irage vreun profit, nici pentrucă asta-i dă vreo importanță; ci de plăcere. E vocațiunea lui. E munca pe care o preferă.

Eu însă în ce mă privește, i-am plătit-o și sunt chit cu el pentru veșnicie. Chiar dacă soarta mea o vrea să trec într'o bună zi prin mâinile lui, dacă el va îndeplini sinistra lui funcție asupra persoanei mele, voi fi totuși chit cu el. Am să rânjesc sub tăiș și am să-i strig: „D-lc de Nou. suntem chit! Dar n'aim să-i spun cum și ce fel! Am să mă intorc, tăcut, de dinaintea ochilor săi galbeni, rătăciți și ga'a să ghicească, care mă vor iscodi cu lăcomie, și voi muri mulțumit că-l las blestemului chinuitor care-l mistuie de-o vreme.

Nu, n'am să spun nimic! Dv. v'o spun , numai în speranța că povestea asta o să ajungă poate la anumiți prieteni ai noștri care au scăpat de Noua-Caledonie și care s'au întors iar în lume. își vor reaminti de el, și se vor bucura știind că am regulat împărățește socoteala d-lui de Nou. Ascultați.

Era puțin timp după liberarea mea din Colectivă, unde ispășisem deajuns în regimul celular, când avui nenorocirea să-l întâlnesc pe individul acesta.

Vă puteți da scama și dv. că nu eram făcut pentru muncă grosolană. Dar o oarecare dibăcie a degetelor și poate și... oare care lustru, nu ? — asta e al meu. In orice caz, era foarte firesc să găsesc o slujbă la maistrul Sergeo, care ține bărbieria din strada Florilor. Cum avea tocmai nevoie de un ajutor, se adresă directorului penitenciarului insulei.

— Iată un băiat desgbețat, zise sublocotenentul, prezentându-mă ca pe un cal la târg. E numărul 7898. Blajin și inteligent. Condamnat la opt ani. Ceartă cu lovituri de cuțite. Și-a făcut colectiva fără ca să-mi mai fi atras vreo pedeapsă. Când te plictisești, o să-ți cânte ultimele opere. Are toate talentele unui om de lume!

— E care va să zică un duce mofluz, sugeră maistrul Sergeo privindu-mă cu ochii lui răutăcios. Ce roman!... Te pomenești că e chiar „Semnul roșu" în persoană?

Ciudat că spusese asta. Ciudat că auzisem termenul ăsta tocmai în momentul acesta, pentru întâia oară în viața mea. Mai târziu, aflai că era o frază curentă, un fel de vorbă mare între oameni care își dădeau aerul să cunoască misterele cele mai secrete ale poliției și ale crimei. Mai târziu, avui bune motive să mi-o amintesc.

— Am să-**l** angajez, hotărî maistrul Sergeo, căci un om care știe să mânuiască cuțitul, trebuie să știe să se descurce și cu un brici !

Așa **se** face că mă apucai, cum spunea Bibi-Ri, să răzui beregățile în loc să le tai!

Eu, din partea mea, găsii că gluma asta e de prost gust, şi Bibi-Ki mi se păru un maimuţoi flecar. Dar ce vreţi, nimeni nu se putea supăra pe tipul acela ! Era privilegiat.

Şi-apoi, se nemerise că Bibi-Bi, era singurul meu client în după masa aceea deosebită de care vă vorbesc. 11 aşteptam. Printr'un fel de amabilă cochetărie, nu lăsa să treacă o singură zi fără ca să se radă, cu toate că bărbia lui semăna cu o ciapă mică, cum îi spuneam adesea.

— Asta nu-i un motiv s'o jupoi, ghiduş afurisit, bombănea el. Fă te rog bine şi ia aminte că n'am decât o piele pe obraz !

Dar în ziua ceea întârziase. Tovarăşul ăsta vesel de petreceri îmi lipsea. Ceasul lui obişnuit de întâlnire trecuse şi el tot nu venea. Deodată îl zării.

Se strecura printre gheretele şi tarabele pieţii, pe trotuarin de peste drum ; silueta lui sveltă, vioaie, cu jacheta întotdeauna încheiată până la gât, era lesne de recunoscut, precum şi pălăria de paie a deţinuţilor trasă tare peste ochi. Bibi-Ri, chiar el! Totuşi nu aruncă nici o privire măcar spre partea mea. Trecu şi dispăru cu pas furişat ca de perceptor. Ciudat lucru, mă gândii.

Curând se întoarse în grabă, şi de astădată îmi dădui seama că urmărea o fată. Chiar aşa. Una din negustoresele de pe piaţă. O fetişcană subţirică de tot, n'o puteam vedea prea bine, dar părea foarte drăgălaşe, mlăioasă ca o pisicuţă, şi luneca

prin mulțime, cu un coș la subsuoară ! Zării o scânteiere de gleznă goală albă ca laptele, luciul părului ei, neted ca pana corbului, și dispăru, cu Bibi-Ri pe urmele ei.

Ii zării astfel de trei ori în vălmășagul mulțimii care târguia

— Ticălosu' ! murmurai. Cred și eu că asta îl distrează mai bine decât să se lase jupuit de mine. Mai e vorbă?

In clipa în care rostii cuvintele acestea, răsună un plescăit repede de sandale, și cine se repezi în prăvălie dacă nu Bibi-Ri în persoană? Tocmai ridicam un deget acuzator, dar gestul îmi încremeni când zării expresia chipului său.

— Dumail! exclamă el, ascunde-mă

Pe cuvântul meu că ți se tăia respirația, văzându-**1** numai.

— Ascunde-mă și nu crâcni ! imploră el.

Zău așa! am crezut atunci că e doar vreo glumă de ale lui. Căci să ne 'nțelegem. Nu există vreo ascunzătoare adevărată într'o colonie penitenciară, unde trăim cu toții sub ochii poliției. Cu toate astea mă supusei și-**1** sili să stea jos pe **un** scaun, îi legai un șervet in jurul gâtului și-**1** mânjii cu o mască de clăbuc.

11 țineam înțepenit sub brici când o umbră lunecă pe prag. Aruncând o privire peste umăr, Bibi-Ri, era cât p'aci să sară 'n sus.

— Vită ! protestai. Ce nu bagi de seamă.

Dar îl văzui privind țintă cu o spaimă ciudată.

Chiar dincolo de prag sta un bărbat, un bărbat uimitor de înalt care ne privea. Lumina soarelui cădea asupra lui ca luminile proiectoarelor scenei, și el însuși ar fi putut foarte bine fi actorul unei stranii mascarade. Da, zărindu-l, la început parcă-ți venea să zâmbești : era ca o caricatură a unei siluete de mode în redingota lui lungă de-o formă ieșită din uz care adăuga staturii sale o notă grotească. Îți venea să zâmbești, spuneam dar zâmbetul s'ar fi închegat, cum se încheagă o sbârcitură făcută de vânt pe o băl'.oacă de pe stradă.

Fața lui era de o albeață umedă și lucitoare; era chipul unui cadavru zărit sub simitul rece al robinetului morgii. Era bătrân, de o vârstă venerabilă, cu toate că era drept și puternic ca un plop. Și cu o gură de irod zugrăvit, un nas mare coroiat oa o sabie, și cu ochii scânteietori ai unui tigru, încrustați în craniul lui... Vă las să vă închipuiți ceva mai înfricoșător decât el.

Aproape de tot, înapoia lui, venea altcineva, un om scund și îndesat, cu picioarele răsucite, ca un păianjen mic negru ce i se ținea pe urme.

Chiar și atunci, înainte de a ști cine sunt, mă trăsei îndărăt. Semănau cu mutrele bizare și răufăcătoare din Vicleim care-mi chinuiau visurile copilăriei... Și cel mai mare era Polichinelle, imaginea răului gratuit și necunoscut.

— Ai lucrat bine, mercenare, zise el, cu un cârâit de cioară. Ești aproape un artist,

pe cuvântul meu. Un bun debut! Și, ai, pe cât îmi pare, un client, tocmai bine copt ca să i se reteze capul de pe umeri. Continuă, te rog! Taie mai departe, și taie cât mai adânc !

îmi dădui seama că mie mi se adresa; și chiar cu interesul cel mai vădit, și cel mai sinistru. Mă surprinsei ținând încă briciul deasupra lui Bibi-Ri, căruia îi făcusem o tăietură urâtă. Diavolul cel mare zâmbi și chicoti încântat văzând briciul meu roșit. Ochii îi străluciră ca niște topaze. Le urmării stupid privirea. Când ridicai ochii, dispăruseră amândoi.

— Ei, la dracu! exclamai, cine sunt ăștia ?

Bibi-Bi recăzuse pe scaunul lui.

— Vulturii !

Atunci înțelesei îndată că făcusem cunoștință cu cumplitul d. de Nou! Celălalt era ajutorul lui intim, un anarhist polonez, disprețuit și respins chiar și de societatea deținuților și care purta porecla de Bombist! Erau slujitorii mult temuți ai ghilotinei. Dar acum că dispăruseră, îmi regăsii îndrăzneala. Puteam să-mi bat joc de mine însu-mi.

— Imbecili ice (suntem! exclamai: să ne înspăimântăm de o sperietoare bătrână ca asta ! Călăul ? Se poate ! Să-l scuipăm, și să-l lăsăm să se ducă 'ncolo ! Și acum fă bine de stai liniștit ca să-ți pansez ceafa rănită.

Dar ceva se petrecuse cu Bibi-Ri. De astădată nu mai răspunse cu obișnuitele lui glume.

— Monstrul m'a însemnat! L-ai auzit? E un avertisment. Sări de pe scaunul lui, năclăit cum era de spumă dc săpun și de sânge, spunând că are de făcut un drum, numaidecât. Apoi, aducându-și aminte că era cu neputință să treacă barierele politiei din Numea înainte de a se face noapte, căzu înapoi ca doborît.

— Sunt pierdut!

Incbipuiți-vă uluiala mea !

— Dar bine, cum? întrebai. Afurisitul tău de călău are puterea să-și aleagă după bunul lui plac victimele? Așa oa florile dintr'o grădină? Ce-ți poate face? Numai de nu s'o fi vârât între tine și fetișcana cea frumoasă pe care te-am văzut urmărind-o cu atâta foc, acum câteva clipe ?

Să fi văzut cum se **muia** la vorbele astea! De parc'așI fi atins chiar resortul destinului său.

Or. desigur că ghiciți că eram puțintel în curent și eu, cât de cât, cu dezmățul, cu violența patimilor și *a* intrigilor secrete ce perzistă în micul nostru laborator model al crimei. Puteți oare schimba viciul în virtute, transportându-1 la capătul celălalt al lumii, și înțărcuindu-i? Chestiune turburătoare! Căci dacă vă aș'eptați ca deținuții voștri să muncească, să se căsătorească și chiar să tindă să se înmulțească ca niște oameni liberi, trebue deasemenea să vă așteptați ca ei să facă proiecte, să se certe și să păcătuiască măcar ca și oamenii liberi.

Inchipuiți-vă pe acest client al meu. Un camarad isteț, un fel de Aghiuță patentat,

cu un obraz amuzant care amintea jucăriile acelea de cauciuc, care taie la schimc și se strâmbă svârcolindu-ți-se între degete. E adevărat că a fost îmbarcat odată cuj cei mai răi dintre noi. Dar asta nu înseamnă nimic. Cine nu cunoaște pe domnii dela politia pariziană? Se știe cum țipă ei după lup, și apoi înșfacă acolo vreun biet golan rătăcit pe stradă! Bibi-Ri! Ne întrebam cum de se putuse pomeni cu o astfel de condamnare !

Și totuși... și totuși era desigur ceva în ștrengarul ăsta. In ochii lui era atâta profunzime. Ceva fatal și desnădăjduit. Ceva, care cu tot felul lui obișnuit de a face pe mucalitul și pe nebunaticul, îl făcea sa fie neliniștitor și demn de milă.

— Ia spune, măi camarade, îi zisei, am văzut prea mult și prea puțin. Ce-ai făcut? Trebue să fie la mijloc vreun mister vesel, presupun, care te constrânge pe tine, un mucalit și jumătate să joci un asemenea rol.

— Poate că voi avea de jucat un rol cu totul contrariu, întâmpină el, într'o străfulgerare de humor, lucru obișnuit la el. Poate că sunt pe cale să-l joc așa, în culmea spaimei, și pe când bieții mei genunchi se întreciocnesc ica niște castagnete.

— Dumail, continuă el, vezi tu, așa este. Să presupunem că ai fi la trei săptămâni de liberarea ta definitivă din insula asta infernală. Ții în mână micul tău bilet roșu, și vaporul care te va duce înapoi în țară **e** în radă! înțelegi, zărești deja paradisul.

Poţi aproape gusta din el. Poţi număra zilele carc-ţi mai rămân, ca pe atâtea vergele, de fier ale unui grătar roşit în foc, pe care ai să le mai treci. Numai, numai trei săptămâni, atâta tot. Dumail.... Şi iată că afurisitul tău dc ghinion e cât p'aci să te facă să te poticneşti şi să te înhate iar... Nostim... hai?

— Foarte nostim! spusei ca să-l încurajez. Dar pe cât mi se pare îţi împrumuţi imaginile de efect din martiriul sfântului Laurent 1

— Oh! am în repertoriul meu un personagiu mai bizar decât acesta, replică el. Inchipuie-ţi, dacă poţi, că mai m'aşteaptă soarta să joc şi rolul unui senior, unui foarte mare senior deghizat!

„Dumail ! exclamă el. Râzi? Dumail, ai crede una ica asta? Colo, în ţară, mă aşteaptă, în clipa asta, o moştenire de mai multe milioane. De milioane, ţi-o juri Nu e vorba de tezaurele dintr'un vis de opium, Dumail, ci de o situaţie de mult stabilită pentru mine printre puternicii şi norocoşii lumii tacesteia. Pentru mine, numărul matricolă 2232! Viaţa în gondolă, căşti ochii mari? Lux, libertate, rang! Frumuseţe! Femei! Fericire! Tot ce poate dori un biet pârlit pierdut!"

Ei nu! găseam că prea se întrece cu gluma. Auzi gogoşi !

— Comediantule ! strigai aplaudând. Ah! Ah! comediantule!

Fu apucat atunci de **un** fel de furie. Uitând totul, îşi smulse gulerul cămăşii, vru

parcă un moment s'o deschidă de tot, apoi se răsgândi şi se mulţumi să scoată dela piept un obiect pe care mi-**1** întinse.

Văzui o miniatură : una din acele capete de heruvimi pictate cu ivoriu care au poate tot atâta legătură icu modelul câtă legătură are o făgăduială cu fapta reală în lumea asta nemernică. Cu toate astea, putui descoperi un fel de asemănare cu fruntea asta maliţioasă, aşa cum trebuise să fie înfăţişat In copilărie, frunte buclată şi inocentă de un dublu şir de perle. Bibi-Ri, el însuşi.

— Titlul meu.

— Gogoşi ! murmurai. De unde mai ai şterpelit-o şi pe asta ?

El mă privi cu un aer întunecat.

— Eşti ca şi ceilalţi. Din totdeauna, de pe când mă târâm pe străzi sau prin închisori, întotdeauna a fost aşa. Nimeni n'a vrut să mă asculte. Era încă o minciună gogonată a lui Bibi-Bi ! Şi n'avoam nici un indiciu de proveniența acestui giuvaer, unica şi biata mea moştenire. Dar acum... priveşte... Semnele astea bizare pe dosul medalionului. Au fost descifrate, o ! graţie unui noroc de necrezut. Numele familiei. Adevăratul meu nume. Dar cel puţin sunt pe calea dovedirii, şi de astădată am să câştig... Dumail sunt un om flămânzit dela naşterea lui şi care se aşează la un ospăţ nelimitat. Se râde de aşa ceva?

— Poate că nu, recunoscui. Urmează.

-— Dar îţi arăt ce înseamnă de-acum încolo pentru mine viaţa!

— Şi d. de Nou? îi amintii.

Se înfiora, capul îi recăzu pe piept.

— D. de Nou... e moartea I

— Răspunde-mi ! îi poruncii. AI omorât pe cineva?

— Nu I

— Te mai așteaptă vreo altă condamnare? Ai vre-un iblam pe fișa ta de detențiune?

— • Niciunia!

— Cui i-ai făcut vreun rău?

— Nimănui !

— Atunci, porc afurisit, nu poate fi vorba decât de vreo nebunie a nervilor tăi, la urma urmei ! Pur și simplu pentrucă speri să pui mâna pe milioanele tale și să înoți în sfârșit în șampanie ! Haide, haide ! Vino-ți în fire, micuțule ! Sapristi, de-ai fi chiar dauphinul *) pierdut sau însuși Semnul Roșu cum se spune, și tot, cu puțintel curaj, ți-ai mai putea găsi norocul.

Bibi-Ri sări în sus ca o păpușe trasă dc sfori.

— Așa-i ! zise el. Ți-e gura aurită, Dumail. Tu ești prietenul de care iare omul nevoie la necaz...

Dă-mi afurisitul cela de șervet ca să-mi șterg însfârșit botul. Iacă ! O șterg ! Dar astă seară, hm ! da, îți datorez ceva, Dumail, ție și curiozității tale! Astă seară o să mă însoțești în culise. Dacă îndrăznești! Ne-am înțeles?

Făcu stânga 'mprejur pe prag, ochii lui scânteiau cu vechea lor șiretenie.

E destul să spun că clientul meu își ținu cuvântul chiar în seara aceea. E destul să spun că sub stelele voalate de ceață, pe când militarii de gardă moțăiau de veghe, Bibi-Ri se furișă afară din oraș, pe poteci ocolite, și-l urmări pe furiș.

Urcând spre interiorul Numcci se află o întinsă regiune care e un adevărat ținut de grădini și mici proprietăți, unde, liberați și proprietari — osândiți — aristocrații coloniei noastre — se bucură de retragerea lor. Ncfiind cu însumi un bandit reformat, tot atât de apt pentru lucrările agricole regiunea asta îmi era necunoscută. Dar Bibi-Bi era la el acasă. N'aveam decât să mă țin pe urmele lui printre plantațiile întunecate și să admir tăcerea și iuțeala lui. In adevăr, precum îmi spusese, mă ducea între culise.

Insfârșit îndărătul unui boschet des care acoperea noaptea cu o pată și mai întunecoasă, puse mâna pe o ușă.

Din pricina celor ce știam, ea putea să ducă și spre infern; dar o rază de lumină mă călăuzi, și ajunsei, bâjbâind, la o bucătărie pardosită cu lespezi, întunecoasă, joasă și plină de fum ca un iad de rangul al doilea.

Lângă vatră, o femeie întoarse capul dela ciaunul pe care-i supraveghea și ne privi lung. Era singură, dar pe legea mea, n'avea ce se teme! Inchipuiți-vă o sybilă masivă cu o față construită parcă cu dreptarul zidarului, adânc cizelată și igânditoare în strălucirea focului. Iată a ce se-

mana. Cu o sybilă într'o grotă, în care Bibi-Ri inlră icu preoauțiunea unei pisici.

___Iată-mă, mamă Carron, zise el.

Atunci, pentru întâia oară îmi dădui scama de locul unde ne aflam. Mama Carron! La Numea, prin toate obscurele complicații ale vieții osândiților, nici un nume nu 'avea atâta însemnătate — sau, vorbind în sens administrativ mai puțină însemnătate. Gândiți-vă ce însemnează asta pentru o comunitate de vânat de temniță [Degetul legei n'o atinsese nici odată. Gândiți-vă ce ciudat era asta într'o țară dc criminali și de temniceri.

Era o colonistă liberă. Bărbatul ei un spărgător distins, fusese transportat cu câțiva ani înainte la Numea. Atunci ea avu destul curaj ca să emigreze, să pretindă o concesiune și să facă să i se adjudece suszisul soț ca plugar-osândit!

De atunci, ea manifestase o putere foarte curioasă. Statura ci, limba ei, cuțit, cunoștințele ei despre crimă și criminali, și disprețul ce arvea de toți, îi dădea măreție. Dar se mai și murmura că se petreceau lucruri ciudate pe plantațiunea ei din dosul boschetelor; era un loc de întâlnire celebru, unde niciun spion nu putea descoperi vreodată, nicio dovadă, nici împotriva ei nici împotriva altcuiva. Și certurile dintre partidele sinistre dc osândiți în care nici o curte de justiție nu avea chip să intervină și toată această politică a ocnei insulare a Franței, în care mai marii tagmei noastre de aici erau amestecați. Sinodul nostru se-

cret de transportaţi, atât de mult temut şi atât dc secret că dacă eşti recunoscut de au. torităţi ca membru al lui, eşti îndată con. damnat la recluziune în carcerile negre, se adunase la ea ca să-i ceară sfatul. Apoi. dacă svonul nu mintea, sinodul lacesta şovăind să-i urmeze sfatul, mama Carron l-a dat afară cu coada măturoiului. Căci era o femeie zdravănă şi cu mijloace drastice.

Cât despre mine, mă mulţumii să mă furişez deoparte mulţumit că nu întreba ce-i cu mine.

Ca spectator mă strecurai în umbră, ca să asist la actul cel mai apropiat al acestei drame ascunse şi întunecate.

— Domnule, începu ea cu o afectare care nu se potrivea cu vocea ei aspră, am bucuria să te vestesc că Zelia noastră mult iubită s'a întors din nou dela Fonwhary.

— Ştiam, îngână Bibi-Ri.

— Trăieşte până una alta sub acoperişul ăştia sărac.

El aruncă o privire neliniştită spre scară.

— Ştiam, repetă el.

— Ah! Ştii chiar atât de imilt? Dirpă ce n'ai mai dat pe-aici atâta vreme?... începuserăm să intrăm la gânduri.

Se înţepeni înaintea lui şi politeţa ei avea asupra lui Bibi-Ri efectul unei lovituri de măciucă.

— Dacă-i aşa, atunci fii atât de bun de te aşeza ţd-le Bibi-Bi. Dragă domnule Bibi-Bi. tare ne-ai lipsit! Stai jos! Pare-se că ne vii cu buzunarele pline de noutăţi!

Dar părea să nu fie aşa. Il văzui pe tovarăşul meu înţepcnindu-se. Era vădit că toate aceste preambule nu erau decât un joc de scenă. Acum, avea de făcut faţă adevăratei încercări.

— Trebuie să mă scuzi, doamnă. Nu pot zăbovi aci, şi nu am noutăţi... Decât doar că trebuie să vă spun, că mă lepăd de ţoală afacerea asta, chiar din clipa asta. Ca de-un cărbune arzător, doamnă.

Fantezia iui ar fi fost în stare să dezarmeze pe oricare altul afară de mama Carron.

— Am făcut tot ce-am putut ca s'o câştig pe Zelie ! Trist ! Pare-sc că nu mai arc nici o atracţie pentru persoana mea. Mi-ai trimes un cuvânt misterios, doamnă, privitor la primejdia care o ameninţa. Eu atunci zărind-o în piaţă, am încercat s'o întreb, sau cel puţin să-i dau câteva sfaturi frăţeşti, doamnă, ea ştiţi cum mi-a răspuns? n'a vrut nici să-mi vorbească, nici să m'asculte. Spunea că suntem supraveghiaţi. Că nui era prudent să fim văzuţi împreună.

„Sapristi !... poţi crede că eram gata să mă 'nfuriu, dar curând găsii o ocupaţie mai bună. Căci aruncând priviri în juru-mi, oricât eram de buimăcit, recunoscui deodată, gheeşte pe cine? Pe omul acela! Fiara împotriva căruia voiai să mă asmuţi, pe

cât îmi pare? Acela împotriva căruia suni ales s'o apăr. L-am văzut.

„Și alunei, înțelegi d-ta. d-ne, foarte mulțumesc ! Mi-c dc-ajuns. El începu să râdă și vocea i se răgușì. Nu mai c loc pentru Bibi. Nimic nu mai merge! Căci cine sunt ca să urmăresc o fată fără de voia ei? Și ce sunt și ce pot să fac în situația mea actuală, pentru a stingheri capriciile unui asemenea personagiu? Căci era vorba de d. de Nou! strigă el.

Ea tot nu făcu nici o mișcare.

— Și așa, carevasăzică, Bibi-Bi se retrage ! sfârși el cu un ton nesigur, îndreptându-se spre ușă. Mă retrag. Ai să găsești d-ta o partidă mult mai convenabilă ! Pedeapsa mea se sfârșește, vaporul meu ridică în curând ancora. E inutil să mă mai întorc, cred. Părăsindu-te, vă urez...

— Cee?! (ai zice o furtună care izbucnește). Ce-mi tot cânți acolea? Ai de gând să nu mai dai pe-aici! Ei drăcia dracului! Știi tu că dacă n'ai fi venit astă seară, când ți-am trimes vorbă să vii te aduceam încoace târât de un picior ! Nătărăule ! Crezi că cu mine scapi așa cu una **cu** două, că-mi poți juca mie figurile tale de pungaș de buzunare? Și s'o ștergi așa cu comoara de care te-am învățat să te slujești ? Și eu să nu mă aleg cu nimic pentru osteneala mea!

își stăpânea încă năvala mâniei.

— înaintea lai Dumnezeu, spune de unde ți-ai luat curajul ca să încerci măcar o astfel de lovitură? se minună ea. Cașicând nu am avut destulă bătaie de cap cu cealaltă, cu fetișcana ceea încăpățânată. Și acum vii si tu la rând, hai? Ai uitat pesemne cu totul că eu sunt aceea care le-am logodit cu nepoată-mea, cu fiica surorii melc mult iubite, atunci când a venit aci în vacanță, dela școala surorilor din Tonwhary, acum câteva săptămâni ?

— D-ta, de, ai spus că suntem logodiți, recunoscu Bibi-Ri.

— Bine ! Atunci poți fi sigur că sunteți fiule ! Și în ceasul acela ai încheiat sau n'ai încheiat un legământ solemn cu mine?

El nu negă.

— Ai și plâns, fir"ai să fii ! Ai chemat pe toți sfinții ca martori ai recunoștinței tale ! Făgăduiai să faci tot ce-oi vrea ! Zelie ! Bine înțeles ! Vei apăra întotdeauna pe copila aceasta prețioasă împotriva spurcăciunii și blestemului Numcei...

El ridică din umeri...

— Ai jurat pe nădejdea în mântuirea ta, că ai s'o scapi, că ai să smulgi floarea asta atât de curată din băligarul de aici și că ai să te căsătorești cu ea chiar în ceasul liberării tale. Călătoria voastră dc nuntă o

va duce spre Franța. Nu sunt astea chiar vorbele tale?

— M'am oferit s'o fac, răspunse el. Dar încă de pe atunci Zelie a refuzat, o știi. Și de atunci n'a încetat un minut să refuze.

— Mai las'o! Tu și ofertele tale. Spune-mi, din ziua în care ai descoperit că moștenești, te-ai mai întors vreo-dată pe-aici ca /o hotărăști ?

El evită privirea ei severă.

— Păi vezi ? Și ea făcu un gest elocvent. Cât despre ea, las-o pe mine, să mă ocup eu de d-nea-ei. Nu e decât o prostuță mică și care nu știe nimic. Tu ai fi trebuit s'o hotărăști, tu! Pentru asta te-iam ales ! Și erai destul de învoit, înainte. Dar în loc de asta, ce faci? Te umfli în pene la gândul măreției tale viitoare. Parcă nu știu eu să citesc în sufletul tău? Deodată, din senin, te pomenești că ești cineva ! Ambiția crește în tine ca o ciupercă. Nu ți-e destul de bună acum, Zelie din Noua Calcdonie ! Te-ar putea stânjeni în frumoasa ta carieră ? Dar cine ți-a deschis această frumoasă carieră ? Hai, ticăloșiile ? Cine a descifrat secretul miniaturii ? Cine dacă nu eu ?

Pumnul ei izbi în masă ca o măciucă.

— Pierde vară ! Netrebnicule ! De n'ei fi având pe tine semnele și mai nemernice ale celor cu Semnul Roșu. Șezi jos!

încetul cu încetul el se trăsese înapoi ; ajunsese aproape la uşă; dar la vocea asia de tunet, sub ghioaga uluitoare a poruncii ei, tresări, şovăi, apoi se supuse. Mama Carron îl domina cu toată înălţimea ei masivă, şi din chiar clipa aceasta începui să-l plâng pe (amicul meu paiaţa.

Era destui de limpede acum că asistam la desvoltarea monstruoasă a uneia din acele întunecate intrigi omeneşti cum se ţes în cloacele viermăraei criminale şi cum nu mai există ialt unde, presupun. Cu toate acestea firele ei erau pasiunile omeneşti şi centrul ei, inima omenească. Bietul Bibi-Ri nu era un erou mai nedemn decât am putea fi d-ta sau eu. In momentul acesta se mărgini să se ţie în defensivă: mârâind încă, dar ţinut în respect, şi curios în acclaş timp la culme, de ceeace avea să facă femeia. Nu puteam ghici modul de care avea să se slujească ca să-l silească să-i servească planurile. Dar îl priveam, gâfâind, pe când ea îşi ţesea pânza în jurul lui.

Colea, lângă vatră, ea stătu un timp gânditoare, în tăcere, arătare întunecată în încăperea asta în care ciaunul colcăia, şuiera răbufnindu-şi aburii cu duduitul fatalităţii însăşi.

—i Dă-mi un om. chiar dacă e ticălos, un om care să ştie să fie credincios jocului

două zile în șir... Și care — cum se exprimă savanții — care să fie în stare să meargă „până la capătul posibilităților lui". Ah ! nu ica soiul acela de clătite fleșcăite. Amestec de mici porniri spre bine și spre rău. Să fie un sfânt sau un diavol, dar care să desfășure până la desăvârșire una din acestc posibilități. Lăsați-mă să-1 văd la ochi și să mă înfrunte, cum am mai văzut eu câte unii !

„îmi aduc aminte, e mult de atunci, la închisoarea din Mazas, urma ea. Aveam pe atunci un prizonier celebru. Eu însămi nu am stat niciodată acolo, slavă Domnului, prefer confortul cinstei ! Dar singura mea soră, azi moartă, își începea în momentul acela neroada ci carieră. 0 desercerată, care-și făcea dc cap. Așa că, un timp oarecare trebui să locuiască în instituția ceea. Și, într'o zi, în care ne văzurăm în vorbitor, ea îmi făcu un semn să mă uit.

— „Uite, trece colo omul cel rău din Franța, zise ea.

..Vreo șase jandarmi coborîseră în curte ca să-1 escorteze pe prizonier. Asta era un diavol, vă rog să mă credeți. Era un tip, ceva mai rar! înalt, feroce, de nestăpânit, cu ochi de tigru. Cine l-a văzut odată nu-1 mai putea uita. La începutul încarcerării, trebuia ținut la vedere de teamă să nu ucidă pe cineva, așa, cu pumnii lui legați.

„Aparţinea celei mai vechi noblețe din Sud. Și era bogat, nu glumă! Și mândru! Dar era unul din acei criminali de rasă, dintre acei care apar pe pământ, din când în când, ca să ne reamintească scurta distanță care ne desparte de iad. Un adevărat demon. Sora mea îl cunoștea, fusese servitoare în castelul lui. Cunoștea toată povestea lui, oare fu repede înăbușită, vă rog s'o credeți, căci era un scandal atât de negru încât nu suferea publicitatea".

Vocea ei tuna sub grinzi.

— Domnilor, ce ne pasă acum de restul poveștii? întrebați doar atât: A fost executat? I s'a plătit așa cum merita? 0! firește că nu... căci altminteri la ce ar mai fi bună Numea? Trebuie să presupunem că savanții dc care vă vorbesc au fost fericiți să descopere un asemenea specimen. „Omul cel mai rău din Franța". înțelegeți! Iar cât despre el, era tare. Și dibaci ca să apuce prilejul care se prezenta. Și mai presus de toate credincios propriei sale cruzimi. Așa dar pedeapsa i-a fost comutată, domnilor. L-am îmbrăcat și transplantat în sera asta caldă care se numește Numea, ca să-i îngăduie să se mai desvolte. Și așa a și făcut, pe legea mea! Cu aprobarea administrației. Cu tot soiul de privilegii speciale și gratificații.

Ea ieși *din* nou din umbră.

— La ce-mi spui toate astea? întrebă Bibi-Ri.

— Ca să te instruesc, replică ea cu un ton straniu plin de un tâlc insuportabil. Ca să-ți arăt cum un om ia putut cumula toate astea! Admirabil! hai? Acum câteva clipe ai vorbit de capriciile lui nevinovate. Are berechet. Și capătă tot ce poftește! Un capriciu al trufiei lui? Ia privește-l în mantaua lui neagră, și înaltele lui funcțiuni. Dorește sânge? Din când în când îl face să, curgă de față cu toată lumea legal, pe eșafod. 0 beție, un ospăț de carne tânără și inocentă și capabil să-i farmece bătrânețea, — îți închipui tu oare c'o să se lase jefuit de toate astea? Sau, ia să vedem, ești mai de grabă dispus să auzi cum, cu îngăduința administrativă și cu bine cuvântarea clerului, izbutește să vrăjească și să câștige pe fata pe care a ales-o?

Izbea cu fiecare frază de parcă dădea cu măciuca.

— Sau cum același om a știut să-ți taie iarba de sub picioare în mica rivalitate care vă despărțea, Bibi-Ri?

Ea nu-l icruța de fel.

— Cum, dorind-o pe Zelie a ta, a găsit mijlocul să-și ajungă ținta fără nici un „dacă" și nici un „dar"... Bibi-Ri?

El o privea cu gura căscată.

— Cum a urmărit-o până la Tonwhary, cum a urmărit-o la întoarcerea ei; cum n'a neglijat nici o ocazie ca s'a convingă, şi s'o ameţească. Cum însfârşit, a obţinut consimţământul ei, ca un amant adevărat, azi dimineaţă, chiar în casa iasta?

— Nu e cu putinţă! strigă Bibi-Ri.

— Ba, chiar! E adevărul adevărat! trâmbiţă ea. Ei drace! Unde oare crezi că te afli? Aici suntem în Numea! Ce-i pasă dacă o trece drept o toantă pe jumătate înebunilă de dcsgust şi de durere cum este. Ai să recunoşti şi tu că nu toate orfanele de prin meleagurile astea au un astfel de noroc! Cum zău? Păi să locuieşti într'o vilişoară în afară de hotarele închisorii! Şi să te bucuri dc micile privilegii ale funcţiei! Şi să porţi fleacurile, inelele şi medalioanele şi alte giuvaeruri care se cuvin de drept meşterului operator, ori de câte ori retează un cap. Doamne! îţi poţi înfăţişa serile acestui menaj după o zi de muncă cinstită? E adevărat că i-ar cere poate să-şi spele mai întâi mâinile de teamă să nu-i murdărească rochia nouă! Dar ce importanţă au întinările meseriei! Şi astfel Zelie a ta, scumpa ta porumbiţă, mica ta Caledoniană pur şi simplu, care era prea simplă pentru tine şi pe care ai respins-o cu fel de fel de sfaturi „frăţeşti" preferă să se predea îmbrăţişări-

lor scârnăviei ăsteia, acestui tartor al iadului, satirului ăstuia bătrân gata la toate mârşăviile... Mâine ea se cunună cu d. de Nou!

El se ridică, orbit parcă de durere, şi cu braţele întinse făcu un gest ea şi cum ar fi vrut să înlăture imaginea asta monstruoasă. Dar ea îl împinse frumuşel, cu dibăcie până la picioarele scării şi-1 puse faţă 'n faţă cu arătarea care tocmai cobora.

— Intreab'o tu singur!

Fata care aştepta pe o treaptă două mai sus de noi, poseda acea frumuseţe transparentă a chipurilor din vitrourile de biserici, la care i se adăugau acele făgăduinţe ale cărnii care mă izbiseră când o zărisem în piaţă. Ea purta o pânză ţărănească albă, strânsă 'n talie, care era singurul ei vestmânt, dar nimic nu i-ar fi putut sta mai bine, în lumina posomorită ai acestui loc albăstrit de fum dintre pereţii aceştia întunecoşi. Şi era cea mai subtilă cochetărie, fircr.te, să închizi asemenea frumuseţe în vestminte atât de grosolane. Căci era tot atât dc delicată ca şi un boboc de floare, mlădie şi sprintenă; cu casca ei dc păr lucitor, cu gura ca o fragă zdrobită de atlaz; floare delicată şi sălbatecă şi plină dc greul parfum al acelor clime. Sta acolo foarte calmă, aproape languroasă.

— Mosafiri? întrebă ea, măsurându-ne cu o privire impersonală. Mă întrebam dac'o să vie cineva astăseară. Ar fi oricum plăcut, mă gândeam, să vie cineva să-mi ureze noroc.

In afară de faptul că vorbise fără să zâmbească și că nu-l luase în seamă pe Bibi-Ri, și în afară de paliditatea ei mortală, ea părea că nu-și dă dc fel seama de groaznicul humor al acestor cuvinte. Și când bietul meu prieten încercă să vorbească, fruntea pură a fetei se întunecă: făcu pe supărata.

— Lar ți-ai plictisit mosafirii, mamă? La ce-ți folosește? Tarc-ași vrea să nu te enervezi așa... Da, mă mărit. Da, mă mărit mâine. Cu autorizație civilă specială, și cu preotul dela La Foa! Iaca! e lucru hotărît... Sper că ai să găsești ceva mai amuzant de povestit invitaților noștri.

De necrezut s'o vezi cât era de liniștită, dc calmă, și câtă nepăsare tinerească arăta. Numai atunci când pleoapele ei grele măturară pe Bibi-Ri și când privirile lor se încrucișară, numai atunci resimțirăm ca o descărcare electrică, încordarea nemărturisită pe care o ascundea pe după liniștea ei.

— Oh! dc amuzat, fii pe pace, se amuză, rânji mama Carron cu un aer furios... Bibi-Ri se amuză, firește! numai că, dracu să

mai aleagă ce vrea, susţine că afacerea e imposibilă.

Pentru întâia oară Zelie îl privi drept in ochi.

— Nu văd nici un motiv ca cineva să fie de părerea asta. Numai că acela să nu uite, ceeace eu n'am să mai fac niciodată: că sunt fiică de ocnaşi.

Ah! era oţel în fata asta! zău! In felul în în care ne aruncă vorbele acestea, fără ciudă, dar îngăduind acidului cuvintelor ei să muşte. Fără ca să trădeze prin cel mai uşor tremur criza .aceea lungă de disperare în cursul căreia trebuise să înveţe să rostească cuvintele acestea. înţelesei dintr'o fulgerare, cum fetiţa asta subţirică, blajină dar de rasă, ţinuse piept groaznicei sale mătuşi. Şi cum o să-i mai ţie piept... Şi Bibi-Ri, o ştia şi el. Protestarea lui muri, îngheţă pe buzele lui.

— • Puşcăriaşul meu de tată s'a însurat cu puşcăriaşa mea de mamă în ţara asta de puşcăriaşi, urmă ea cu un ton egal. Sunt născută aici, trebuie să trăiesc aci şi să mor aci. N'am să mă pot niciodată mărita în afară, nu-i >aişa? Vor spune că sunt o stricată. De altfel îmi închipui că nu trebuie să-mi plac decât mie.

Iar mama Carron ridică capul ca un impresar furios.

— Ei, ice spuneți de asta? Un copil cuminte, hai? S'ar putea găsi ceva mai rezonabil. Acesta era faptul gol și înspăimântător.

Sărmanul Bibi-Ri!... Nu puteam ghioi, mă înțelegeți, ce se petrecuse între el și această sărmană copilă disperată. Dar la un moment oarecare, trebuie să-și fi fost foarte scumpi unul altuia aceștia doi, înainte ca ambiția să mi-l fi mușcat. II vedeai că suferea. Se frământa. Și totuși văzui că toate astea n'au să-l facă să cedeze... Dea cum încolo nu. Așa de târziu nu. Ghici sforțarea lui. II auzi rch'.ându-și respirația ca un om care-și smulge spinii dintr'o rană.

— 0 clipă, doamnă! (0 evită pe Zelie. Se adresă brusc, cu un ton repezit mamei Carron). O clipă, te rog. Asta e nebunie. Și lucru foarte penibil și dc nici un folos... Mai rămâne totuși un chip de a scăpa de toate astoa pentru Zelie, pentru mine, pentru toată lumea. Și dealtminteri, îngână el, printr'asta ar trebui să se anuleze totul... orice obligație pe care credeți că v'o datorez.

— Insfârșit! zâmbi mama Carron.

— Azi după amiază, fiind, mărturisesc, neliniștit în privința Zeliei, și gândindu-mă la măsurile cele mai bune ce ar fi de luat pentru toți, azi după amiază m'am dus la Saint-Gregoire și acolo am vorbit...

— Bibi-Ri, îmi vine, zău, să te pup!

— Pentru numele lui D-zeu, lasă-mă să isprăvesc, doamnă! Am vorbit cu stariţa ordinului Sfântului Joseph de Gluny.'M'a ascultat binevoitoare. Ştiţi, bunele surori sunt întotdeauna gata să salveze copiii Numcci. Ei bine!... am aranjat totul! Astă scară o soră călătoare o să vă viziteze aici. Prin cea mai fericită dintre întâmplări ea tocmai se întoarce în curând în Franţa. Dacă consimţi, a făgăduit s'o ia îndată cu ea pe Zelie, s'o ocrotească şi apoi s'o ducă în Franţa. Drumul i-l plătesc ele până 'n Franţa unde va găsi un azil şi consolaţiilc religiei.

Trebuia s'o fi văzut pe mama Carron îu tăcerea care urmă.

— Un azil! începu ea roşie ca focul. Despre ce vorbeşte băiatul ăsta? Consola... Ia spune, nu cumva vrei să vorbeşti de-o mănăstire?

— Bine 'nţeles!

— 0 mănăstire! nu zău! asta-i tot ce ai să ne oferi!

— Da, doamnă.

Ea repezi braţele in aer.

— Trăzni-te-ar, blestematulc! aşa umbli tu să te plăteşti faţă de mine, guzgan de privată! Ei, dar nu, nu, îţi spun eu că n'o să-ţi meargă! Prea e prea! Acum e rândul meu!

Ascultați-mă, amândoi. Ascultați planul meu. Și eu m'am dus la Saint-Gregoire, m'auzi? Și eu am căutat sprijinul Sfintei-Biserici care nu irefuză niciodată, slavă Domnului, într'un scop dc moralitate, să celebreze căsătoria unui osândit, când poate Și eu am căpătat ajutor. Părintele An^ seime mi-a făgăduit. 0 să vie și el. aci astă-seară. Și, pe cuvântul meu, câine să fiu dacă nu vă cunun pe voi doi aci pe loc! Pe loc aci!

Ii sfida și pe unul și pe celalt.

— Nu vrei să mă crezi, soi rău de fată ce ești! mugi ea. Ei bine! Ți-o spun că așa o să fie! Și tu Bibi-Ri... Dcce te strâmbi ca un maimuțoi bolnav dc colici? Așteaptă puțin, băiete, că n'am isprăvit încă cu tine! Mii de tunete! Peste o clipă ai să te târăști la picioarele mele! Așteaptă!

Și repezindu-se pe scară deasupra noastră, ținându-ne o cuvântare în bătaia luminii focului, tot atât de gigantică ca și o furie din timpuri străvechi, ea zvârli bomba.

- Iți aduci aminte de povestea care ți-am destăinuit-o pentru binele tău? Ei uite! nu e gata. Ți-am spus că sora mea cunoștea povestea celui mai rău om din Franța? Ei bine! mai e un lucru pe care ea nu_l știa și mult ar fi dat să-l știe, ca mulți alți șanta-

gişti de atunci încoace. Ascultă. Pare-se că demonul ăsta a cruţai o singură fiinţă în cursul accesului său de nebunie sanguinară care.l împinsese să asasineze pe toţi cei care se găseau, în momentul acela sub cuţitul lui: nevastă, familie şi rude. N'a cruţat decât o victimă pe cât pare. Fiinţa asupra căreia îşi concentrase toată afecţiunea lui, dacă se poate vorbi astfel, sau cel puţin tot orgoliul lui fioros. N'a cruţat decât o fiinţă. Dar numai ca să facă din el un instrument de sfidare ultimă. Şi ce credeţi c'a făcut? A luat măsuri ca să ascundă pe unicul moştenitor viu al casei sale în aşa chip, ca să nu mai poată fi niciodată descoperit. Se desprinse de fiu său. II făcu pierdut şi-l şi pierdu cu desăvârşire. In spaţiu, în gloată; sau în mocirlă. Acolo unde nimeni nu l-ar mai putea vreodată regăsi, ceeace, de altminteri, se şi întâmplă, cu toate recompensele şi cu toate cercetările poliţiei.

„Ce ziceţi de el! Ce inteligenţă! Ce logică. Căci, trebuie să aflaţi n'au îndrăznit să rostească osânda de moarte împotriva lui, atâta vreme cât se părea că există cea mai mică şansă de a i se smulge taina. 0 moştenire imensă aştepta pe copilul acesta, una din cele mai mari averi ale Franţei transmisă într'un lung şi ilustru şir de generaţii. Reuşi

să prelungească astfel aşteptarea. Şi dintr'o mişcare, scăpă de judecători, îşi prelungi destinul lui scârnav graţie acestei semințe necunoscute, chiar şi de el, şi plantate'undeva prin noroi.

Privirea ei arse pe Bibi-Ri.

— Necunoscut, dragii mei micuți. Necunoscut deatunci încoace. Cu toate că se susține că cerul însuşi a pus o pecetie asupra rasei acesteia, ca emblemă şi ca prevenire; căci legenda afirmă că copilul era însemnat la gât, din născare, cu o linie subțire roşie, semănând cu urma unui laț de ştreang sau a degetelor unui sugrumător!

Bibi-Ri se lipise de masă, şi cu o mână îşi strângea gulerul închis al tunilcei.

— Şi cum... cum ai putut să ghiceşti?

— Aha!... Ei! ai să mai încerci să te descotoroseşti de noi? Nu e chiar aşa de uşor, hai? Nu ți se pare că ai mai avea nevoie de noi? Cel puțin până ce toate mărturiile au să fie depuse? Nerodule! Din clipa în care mi-ai arătat miniatura cea veche şi inițiala care se află pe ea te-am recunoscut, micuțule. Ți-aşi fi putut spune de atunci tot norocul ce te aşteaptă, dar îți rezervam partea cea mai bună ca dar de nuntă! Şi fireşte că nu m'aşteptasem c'ai să încerci să ştergi putina! Nostimă ideie şi asta! Să fugi

departe de principalul tău martor! Dar domol ! (Ea schiță o mică reverență ironică). ***Domnule duce!*** află ică sora mea a avut onoarea să fie doica Măriei tale!

Bibi-Ri tremura.

— Spune-mi numele familiei acesteia!

— Dar nici vorbă, cum de nu, băiete! Când ai să fii cununat.

— Nu mă chinui! Spune-mi numele omului aceluia!'

— Cum de nu, drăguțule... E d. de Nou!

Ciudat cum titlul acesta, cuvântul acesta, întocmai ca un refren revenea în toaită afacerea. Dar de astă dată, contactul fu și mai crunt ca înainte. Credeți-mă! Dc astă dată îi a linse pe Bibi-Ri drept în inimă. Și ghiduşul nostru se clătină sub lovitură.

— Ei! strigă mama Carron. Ei! Acum, ce mai spune 'afurisita ta de ambiție? Ești acum un bărbat, sau nu? Și ce ai dc gând să faci?

In adevăr, ce avea să facă? Teribila femeie îl adusese într'un hal de zdreanță... Cu scopul ăsta ca se jucase cu firea lui febrilă, înțelegeți, și-1 muiase, uluise, îl' golise de orice roaicțiune: confirmând cele mai nebune speranțe ale lui; distrugând cele mai scumpe iluzii ale lui; repezind cu acelaş gest speranțele lui până la stele și făcân-

du-lc să **recadă** în noroi cu aceeaşi uşurinţă, pentrucă să nu mai aibă, la urmă, altă voinţă decât a ei. Şi atunci apăru triumful formidabilei lui stăpâniri dc sine. Căci curând, ridicând nenorociţii lui ochi, hărţuiţi, o privi, mă căută în umbră; nu mai îndrepta ochii spre Zelie, ci către uşă.

Cât dc uşor ar fi putut părea lucrul la urma urmelor! Avea în buzunar fişa lui de liberare gata datată, vaporul lui era ancorat în port. Pedeapsa* lui expira peste câteva zile. Un pas îi era deajuns ca să se piardă în noapte. N'avea decât să se ţie cu prudenţă în zona poliţiei până 'n ceasul îmbarcării şi după aceea să se urce pe bord — liber! Şi apoi... va fi triumfat! Pricepeţi? După teoria lui lumea i-ar face cea mai radioasă primire. După cum credea el, avea să se despăgubească de pierderile unei vieţi întregi, şi să realizeze (astfel visurile lui cele mai măreţe. Trebuie să, fi fost un osândit, să-ţi fi ros inima în celulele închisorii şi chiar în această vastă închisoare depărtată ale cărei ziduri dc orizont nu sunt mai puţin neindurate şi străine, pentru a înţelege, ce însemnau pentru el visurile acelea.

Din nou, ca şi înainte, n'avea docât să pă. răsească scena. Şi, într'adevăr, ce-l împie-

dica? Nici o constrângere adevărată. Nimic de care să fi avut a se teme. Timiditate. **Je-** nă. Regrete... Pânze de painjen, uşor de rupt.

Singur D-zeu ştie ce-ar fi făcut. M'am întrebat de multe ori de atunoi. Dar .a şovăit oam prea mult în faţa norocului, micul im. becii, cu mutra lui de paiaţă de cauciuc, strâns în menghine dc fatalitate. Căci în clipa următoare orice replică fu de prisos; un fluierat ascuţit **tăia** tăceraa. Mama Carron se întoarse repede. Şi oa adus de şuieratul ăsta, din dosul casei, şi poate că prin gaura broaştei, un fel de mică fantomă cu chip de om, cu faţa cenuşie şi părul alb, **se** ivi deodată.

— Ei, idiotule! Ce-i?

După primirea pe care i-o făcea, **şi** după mutra lui îndoelnică, ghiceai fără greutate că trebuie să fie mult temutul cx-camprioler Carron. Şuieră cu o voce care abia de întrecea şuieratul ciaunuluj.

— Sosesc doi pe drum.

— Cum? mugi ca. Doi?

— Un preot şi încă unu... Mama Carron zâmbi. Era unicul zâmbet caire-i luminase fruntea încreţită, în cursul acestei seri. întinse mâinile spre noi.

— Insfârşil! Ce v'am spus? Şi, taman la pont, zău aşa! Hei, m'aţi auzit? Du-te oda-

tâde-l primește pe părinteleAnselmo,ne-
totule. Și adu-ne vinuldacă mai ești în stare
să-ți miști picioarele.

Umbra suspina:

— Nu e părintele Anselme.

— Darcine atunci, nătărăule?

— Preotulcel gras de la La Foa.

— La Foa! reptă ea distrusă.Ce tot spui?
Cu neputință. La Foa!

— L-am văzut.

— Și celalt, cine-i?

— Cred că e Bombist |

— Bombist! Ajutorul călăului!al d-lui de
Nou?... Aici?

— Sunt la poartă.

— Latoți idracii! Și tocmai în clipa asta!

Ea îl apucă de braț.

— Mai fă-l pe preot să întîrzie într-un
chip oarecare... Ține-l pe loc.Spovedește-i-,
te, dacă nu se prinde altceva! Dumnezeu e
martor că ai a v e a nevoie. Și lasă-l pe celălalt
să intre îndată. Hai, cară-te!

ÎI goni ca pe un noruleț de fum.

— Ce-o fi vrînd cu noi? se miră mama
Carron, — hoțul ăsta de coșuri însîngerate?

Și Zelie îi răspunse cu cea mai desăvîr- **K**
șită liniște:

— Presupun că îmi aduce o știre din partea d-lui de Nou.

Vă amintiți câ în tot timpul șederii mele în Numea n'am văzut decât o singură dată mai înainte pe acest scârbos servitor al ghilotinei. Aș fi preferat să nu-l mai revăd niciodată. Căci nu câștiga nimic când îl vedeai de aproape. Era una din acele ființe care seamănă oarecum cu o insectă : cu una din acele gângănii invizibile care fug înspăimântate de lumină când ridici un bolovan umed. Știi despre care vorbesc. Foarte negre. Foarte păroase. Cu peri crescând ca niște ciucuri suprapuși, curios de mătăsoși și lucitori, cu ochi foarte mici, rotunzi și vii ca niște mărgele. Era cu totul diform, cu picioare sucite; dar cu toate ustea ena un bandit viguros ale cărui brațe sucite s'iar fi putut sfârși cu niște clește, ca cele ale scorpionului.

Si iată-l pe Bombist furișându-se prin deschizătura ușii, clipind din ochi la

".va care-ar fi putut fi un salut
*ră.
unesc că /e-iama Carron îl
^calâ. ':ând îl întrebă

? Ș
ni el t? un rânjet hi

ma Carron.

— Nu pe tine, babo ! răspunse el. Și pe niciunul din voi. Vrea.u s'o văd pe domnișoara care c aci de față. Și pe domnișoara singură!

își scoase pălăria de paie diformată și începu s'o învârtească între degete. Se înclină adânic de tot în fața fetei cu figura calmă care aștepta mereu, nepăsătoare, pe scară. Și se ușura îndată de mesajul pe care-l învățase. Dintr'o dată. Și chiar cu o elocvență infamă și bolborositoare.

— D-șoară Zelie... sluga'd-tale. Iți aduc cuvintele acestea din partea stăpânului meu. Respect și afecțiune Mă roagă să-ți spun că ceremonia civilă va fi mâine, cum a fost înțelegerea. Dar nu se încrede ? șmechera d-tale de mătușe care ar r să-i joace vreun renghi. Și atunci, * ta, căsătoria religioasă va ave seară, numai decât, domni?'

„Preotul c aici. Eu sur' martori. Cât despre e că o să fie deajuns . poate chiar tipul cela degetul pe Bibi-Ri). St: și o să sosească și el când toate preparative! escortat, pentru pruden puteți închipui prin locu

atât de proastă, de unde își propune, de-aJtminteri să te scoată fără întârziere !

„În așteptare, domnișoară fii bună și pune-ți cea mai frumoasă rochie a d-tale și pregătește-te, încheia el. Ca dar de nuntă, stăpânul are onoarea să-ți trimeată lanțurile prețioase și giuvaerurile din cutia asta și te roagă să le porți ca să-i faci plăcere".

Niciunul din noi nu se mișcă, cum bine vă închipuiți în tot timpul acestei uverturi uluitoare. Și după ce sfârșise nu puteam decât să-l privim în tăcere. Era un tablou atâta-ți spun! Zelie, copilul nenorocit, și ambasadorul acesta scârnav întorcându-se spre ca cu un gest galant și oferindu-i tributul lui. Ea consimțea. Nu mai încăpea nici o îndoială. Era gata să primească. Îi prezentă o cutie mică lucrată în piele. Ea întinse mâna ca s'o ia, când un cuvânt căzu, limpede, în tăcerea ceea, ca o piatră într'o fântână. Nu mama Carron îl rostise. Gazda noastră era prea buimăcită în clipa asta, de eșecul deplin al șiretlicurilor ei. Și firește că ,,,Nu mai rămânea decât Bibi ,,,.Întrr'adevăr: deși faptul ***a***-ției de mai înainte, păru cele mai neverosimile.

pretinde că știu ce se capul acestei tinere fete. Cine

ar putea măsura asemenea adâncimi? Rămăsese într'adevăr cu desăvârșire de nepătruns. Nu puteam ghici de fel care erau adevăratele ei sentimente față de Bibi-Ri.

— Zelie, zise el. Nu poți face una ca asta.

— Nu? întrebă ea. Nu?

El se înfipsese, nu știu cum, între ușă și scară. Oh! nu cu vreun eroism cât de cât superficial, înțclcgeți-mă bine. Nu vă povestesc un foileton melodramatic. Dar se înfipse acolo și acolo rămase.

Bine înțeles că bruta ceea de Bombist se sburlise rău la prima lui întrerpere. Zelie îl opri scurt, cu un semn. II aștepta pe Bibi-Bi. Se ghicea aceasta. Se ghicea că era însfârșit vorba de adevărata lor întâlnire și se știa însfârșit cine era si cine fusese adevăratul ei adversar. Aci aventura se desnodă. Semnul Roșu sta ca să zicem așa, intre fata ceea și irealitate.

— Nu poți face una ca asta! repetă el cu o voce care devenise aproape opacă, în urma atâtor emoții. E inadmisibil. N'ai să atingi darurile astea.

— Cumpănesc, răspunse ea.

— Au fost furate dela morți... •

— E mai puțin rău decât să furi inima și inarederea cuiva, zise ea.

— De către un om care e cel din urmă dintre ucigași...

—i Dar care nu e atât de infam încât tu să nu reclami numele lui, sângele lui și moștenirea lui ca bunuri ce-ți aparțin.

Ah! ăștia loveau amândoi drept în inimă. Cu ochii lucii. Niciunul nici celălalt nu eviba loviturile. Nici fata care înapoia loviturile tot atât de tari ca acelea pe care le primea, nici Bibi-Ri care încasă chiar și această ultimă și (teribilă (împulnisătură de spadă.

— Lucrurile astea n'au să se întâmple! (S'ar fi putut spune că depunea o declarație în toată-forma). Lăsând însă celelalte deoparte, zise el, asta dc-acum n'o să se întâmple.

— Ce poți spune sau face ca să mă împiedici? întrebă ea ca să-l atâțe.

— Tot ce ai să ceri dela mine !

— Nu cer nimic, n'ar fi decât minciuni.

— Tot ce vrei oa să spun, spun.

— Nu vreau să aud nimic ; n'ai să spui decât minciuni !

— Zelie ! propuse el. Vrei să mă ici de soț?

Asta trebuia să fie : încercarea, știți. In lupta surdă, ascunsă, care-i aducea pe amândoi în impasul acesta ; asta trebuia să fie piatra de încercare.

— Vrei să mă iei de soţ, Zelie?

O palpitare de buicurie îi scăpă.

— Prea târziu, zise ea.

Dar el nu se dădu bătut.

— Lasă-mă să te încredinţez! imploră el. Mă înşelasem. Eram orbit, nebun, făr' de inimă. 0 mărturisesc. Dar renunţ la toate astea. Renunţ la întreg capriciul acestui vis aurit, căci înţeleg ce comoară adevărată era cât p'aci să mă coste. Sau mai bine... uite, micuţo ! II pun în mâna ta, şi o să plecăm împreună în urmărirea viitorului. Unul D-zeu ştie dacă va mai avea vreo valoare pentru noi după seara asta. Dar e tot ce posed, Zelie, primeşte-1 ca dar de nuntă.

Ea îl măsură cu privirea, multă vreme, fără ca să se mişte, de sus în jos, de jos in sus.

— Actorule, zise ea.

Ei, zău, nu era asta o prea mare cruzime? să-i reproşezi stângăcia, numai pentrucă era, bietul, un jucător atât de mediocru al jocului vieţii ! Şi să nu-1 crezi în momentul când făcea suprema lui sforţare!

Rămase descurajat şi mut. Din nou, acelaş fluierat ascuţit spintecă tăcerea. Din nou pluti spre noi, venind de nicăeri, paznicul spectral al porţii, Carron. Din nou

cu o voce ca vântul care suflă prin gaura unei broaște, vesti:

— Părintele Ansei mc a sosit. E în curtea din dos cu celalt preot. Și cu două surori dela Saint Joseph de Cluny care l-au însoțit.

— Părintele Anselme! repetă mama Carron cu glas întunecat. Și surorile! Proiectul meu și cel al lui Bibi s'iau dus de-acum pe gârlă. Halal! In frumoasă situație ne aflăm toți câți suntem aici! — Porc afurisit! se răsti ea la omul ei, stai și căști gura. Pentru asta ai dat semnalul ?

— Nu pentru ci ! oftă Carron. N'am dat semnalul pentru ei. Dar se vede o trăsură urcând drumul...

Inlr'adevăr, prin greaua noapte tropicală și prin ușa întredeschisă, scârțâitul roților și hurducatul trăsurii răsbătea până la noi.

— Doi militari sunt pe capră, urmă Carron fără de grabă. Și înăuntru, un bărbat Într'o redingotă neagră. Ștafeta care m'a vestit nu e cu totul sigură, dar crede că e...

— Ei? Cine?

— D-l de Nou !

Și astfel, pentrucă tragedia să ia o înfățișare și mai oribilă, numele acesta atât de des repetat, căzu din nou printre noi. Și de astă dată, ca o conjurație a destinului,

odată cu numele ieşea din pământ însăşi monstrul. Bombist avu un rânjet obscen. Dc câteva clipe, se tot răsucea schimonosindu-se dc furie că se vedea neglijat, el şi cutia lui neagră. Dar cred că, afară de el, nimeni altul în cameră nu-şi recăpăta respiraţia până ce mama Carron nu-şi adună un rest dc vigoare şi rezumând toată desnădejdea situaţiei într'un gest Către Bibi-Ri, îi strigă din nouă:

— Ei, ce-ai de gând să faci acum?

Bibi-Ri făcu trei paşi înapoi, închise uşa, puse bana de siguranţă. Apoi se îndreptă spre piciorul scării.

Dacă m'aţi urmărit, veţi fi constatat că avusesem prilejul să văd mai multe schimbări curioase operându-se la nenorocitul meu prieten în cursul acestor câteva orc. Şi avui norocul să-l văd la urmă redevenind el însuşi. Pur şi simplu. Era vorba de adevăratul spirit al unui om punându-se la nivelul unei situaţii ce nu mai avea nimic tolerabil într'însa. Inchipuiţi-vă pe tinerelul ăsta vioi, nervos, timid, focos: ceva dintr'un bufon, mereu victima sensibilităţii sale. Vă amintiţi de strigătul pe care-1 scosese vorbind de liberarea sa: „Pot s'o gust de-acum!". Ce va fi gustat el acum în criza asta? Acest bit diavol atât de sensibil, a-

lât de plin de humor... Dar capabil totuși de acest ultim gest care covârși nu numai amărăciunea ci și furia și desnădejdea ce clocotea în el.

— Ei bine, zise el cu zâmbetul lui amar și înălțându-și trupul scund, pentrucă nu pot juoa nici un alt rol, îmi mai rămâne cel puțin unul singur în repertoriul meu. Pot juca încă pe gentilomul !

Și făr'a sta pe gânduri, și fără de a da câtuși de puțin de veste, făcu să sară cutia de piele neagră din mâna lui Bombist trimețând-o să se rostogolească în vatră. Scoțând un strigăt neomenesc, Polonezul se năpusti asupra lui. Se încăerară. Și restul nu fu decât o uriașă convulsiune.

Nu știu cât timp durai. Și nici în tocmai cum se desfășuiară lucrurile. Un fel de noapte păru că se pogoară asupra lor. Luptară ca într'o spărtură a spațiului și a timpului. Ii privii rostogolindu-se într'un frământ nedeslușit de amurg. La un moment oarecare, îmi dădui seama de niște ciocăniturl la limitele exterioare ale odăii. In alt moment, avui impulsia să mă reped în luptă eu însumi, ca să-mi ajut prietenul. Dar brusca viziune a feței sale pe care o întrevăzui, într'o a mia parte dintr'o clipă

într'un vârtej, îmi fu deajuns ca să părăsesc gândul acesta.

Vreau să sppn că nu avea acel fel de ires- Vreau să spun că nu avea acel fel de iresponsabilitate a omului devenit pur şi simplu fiară. Pe când se învârtejea ca un polip cu membre multiple, Polonezul spumega cu urlet necurmat şi bestial. Bibi-Ri, el, nu scotea un sunet. Nu avea nici o nevoie de ajutor. Vă jur că zâmbea mereu. Urma să zâmbească cu o ironie neîndurătoare, înfricoşătoare !

Şi avea chiar bune motive să zâmbească. Fiindcă în clipa aceea, graţie unei mişcări magistrale a mânii, el făcuse să sboare din pumnul lui Bombist cuţitul, ca un fluture cu aripi roşii. Puţin după aceea auzii trosnind un os. Uitasem, mă înţelegeţi, că ori cât ar fi fost el Semnul roşu, nu era numit degeaba Bibi-Bi. Uitasem că deşi acum într'un târziu putea aspira la titlul de gentilom, timp de mai bine de douăzeci de ani din viaţa lui învăţase trucurile secrete ale apaşului parizian.

Cu mâinile lui, cu degetele lui, cu precizie şi repeziciune, frânse pe acest Bombist cum ai frânge un fir de pai. Se auzi o ultimă răbufnire. Polonezul fu oribil ghe-

rnuit sub ol și răgetul lui tăcu brusc, ca un robinet pe care l-ai închis. Zăcea acum într'un colț, pachet inert.

Și ne pomenirăm iar în bucătăria afumată.

Voci țipau. Siluete săltau de colo colo. Un preot gras și gâfâitor pătrunse înăuntru, cărăind ca un papagal. Un preot slăbănog intră cu pași mari și se svârli jos lângă mort ca să-și facă datoria. Două surori cu rochiile mohorâte, contemplau scena cu placiditatea sfintelor depc tablouri. Mama Carron răgea. Carron sărea încoace și încolo cu lanterna lui, ca un licurici a cărui flacără tremurătoare arunca peste tot o rază de lumină palid-gălbuie. Asta servea cel puțin să lumineze ciudatul tablou la picioarele scării, unde Bibi-Ri se ridicase.

Un gladiator în arenă s'ar fi putut întoarce spre Cezar cu acclaș gest cu care se întorsese el spre tânăra fată pe piedestalul ei. Era gol până la brâu. Haina lui era numai zdrențe, trupul alb și scăldat în sudoare. Și puteam vedea acum (oricine era la curent ar fi putut observa) linia subțire roșie a semnului de naștere eare-L înconjura gâtul ca un sbilț:

Semnul Roșu .'

— Acum ai să mă crezi? întrebă Bibi-Ri.

Cu ochii mari căscați, ea îl privi.

— Acum ai să mă crezi? repetă Bibi-Ri.

Și cu Zelie se petrecu ceeace s'a petrecut cu fetița din poveste când i s'a topit ghiața din jurul inimii. Sila ei prefăcută dispăru. O pornire vie și generoasă păru, că se aruncă prin vinele ei.

— Bibi, ce-aj făcut? Ti-ai prăpădit norocul... Fugi cât mai e timp.

— Prea târziu, zise el la rândul lui.

— Dar moștenirea! Viitorul tău cel mare! Bogățiile tale! Fericirea ta! Nimic nu prețuiește în afară de astea! Pentru numele lui D-zeu, le-ai pierdut!

— Mai bine îmi place așa: să știu că te gândești la astea făr de ură. In sfârșit, și tot așa și la mine.

— La ce alt ceva m'ași putea gândi?

Ah ! miracolul pasionat al vocii sale !

— E dreptul tău după o viață nedreptățită. Trebuie să le ai, trebuie să te bucuri de ele, în libertate, fără constrângere. Pentru asta aşi fi dat totul. Totul ! Pentru asta încercasem să te gonesc !

— Zelie ! strigă el uimit. E oare adevărat? Tu simțeai asta? Era din pricina asta? Pentru mine!

— Dar pentru cine? Cu toate că mi se

sfâșia inima, cu toate că-mi venea să mor. Nu eram demnă de tine. Dar trebuia ca tu să-ți realizezi ambiția și te puteam ajuta, puțintel, oh ! atât de puțin: măcar să te pornesc la drum. Puteam să te liberez de primejdia mamei, de șantajul ei. Pentru totdeauna. Era nădejdea mea. Dar acum! Oh ! Bibi ! Bibi !...

Ar fi eăzut jos dacă el n'ar fi prins-o în brațe. Și așa se sfârși. Ea îl iubea. Se iubeau. Osânditul și fiica de osândiți: amanții din Noua-Caledonie. Și cu ce întunecată aprindere !

— Dar trebuie să fugi ! strigă ea, căci loviturile din ușă amenințau să sfarme tăbliile. Poate că mai e vreme. Militarii sosesc. Grăbeștc-te.

El clătină din cap.

— N'are să slujească la nimic, micu,ța mea, e inutil. Am să fiu repede ajuns de sbirii negri. Cu mine s'a isprăvit. Sunt foarte mulțumit.

— Dacă au să te prindă, ar însemna moartea... și a mea.

— Nu... îmi datorezi poate o făgăduială.

— Tot ce vrei !

— îmi dai cuvântul tău de onoare?

— Tot ce vrei, ți-am spus !

— Atunci, tu n'ai să mori. Și ai să te

salvezi dc ceva mai,rău decât moartea **prin** singura cale ce mai ți-e deschisă. Iată ! **bu**nele surori te așteaptă. Mă înțelegi?

— Te înțeleg, zise ea printre hohote de plâns. Sunt a ta !... Ti-o făgăduesc... Dar sărută-mă, odată măcar !

Mama Carron își reveni cea dintâi în fire dintre noi. Mama Carron ridică pe fata leșinată și o predete în mâinile călugărițelor. Mama Carron fu aceea care smulse de pe cuier o haină a lui Carron, și îmbrăcându-i-o lui Bibi-Ri, i-o încheia cu grijă până 'n gât, înainte de a îngădui să se deschidă ușa.

— De, o s'o predăm Bisericii, la urma urmelor ! zise femeia aceasta, oricum, deosebită. Cel puțin e lucru cinstit. Și acum, imbecilule, lasă-l pe fericitul soț să intre, ca să vadă ce trebuie să vadă.

Văzu l Văzu tot ce era necesar. Când ușa se deschise, când cele două lepre de militari se năpustiră în cameră, când demonul acela înalt în haine negre și cilindru, cu ochii lui gălbui, vâlvoritori, când d. de Nou el însuși ne confruntă, eram cu toții aliniați, întocmai ca niște actori într'o anchetă polițistă de asasinat: prizonier, martori, corpus delicti **și** cler asistent: tot com**pletul.**

vesel chiar, îndemnându-mă tot atât de Umpede ea și cu cuvinte, să-mi dau seama cum păstrase tăcerea și marele său secret în închisoare, și cum le va păstra până la capăt. Cum își înfățișa și înțelegea, cu ochii uscați, ironia de neînchipuit a acestei reuniuni de familie, acolo, pe eșafod: el și călăul.

Apoi privi de-asupra portului și a radei vapoarelor și nu mai părăsi din ochi acest capăt suprem al Numeei. Spunea adio din ochi. Spunea adio în gândul lui, și cu satisfacție cred, cuiva nevăzut. Căci era ziua, dimineața chiar, în care pachebotul părăsea Numea, ducând pe mult-iubita lui Zelie spre Franța.

Și pot să vă mai spun încă un lucrh. foarte simplu. Vă amintiți, că la începutul povestirii mele am afirmat că m'am răfuit împărățește cu d. de Nou? Că era chit definitiv față de el, până 'n ziua în care demonul acesta va fi târât în străfundurile iadului, ca să-și capete răsplata?... Și în singurul chip în care lucrul acesta se putea face de astălaltă parte a mormântului? Și l-am făcut. N'am mai fost vreodată în viața cuiva o asemenea seară ! Ascultați-mă.

Nu mă întrebați cum de am izbutit, nici prin ce mijloace obscure sau secrete! Dar miniatura, miniatura lui Bibi-Ri. Vă aduceți aminte? Ei bine! se găsi din întâmplare, auziți, din întâmplare, domnilor, in coșul cu capul lui Bibi-Bi. Din întâmplare, noul ajutor al călăului, succesorul lui Bombist, o descoperi când „fură coșul" și se aplecă să adune, pentru stăpânu-său, cele câteva biete lucrușoare care se adăogau ia profiturile funcției lui. Și din întâmplare, în sfârșit, miniatura fu pusă în mâinile domnului de Nou!

El aruncă o privire asupra medalionului. II văzui tremurând, dârdâind. II văzui fixând imaginea. II văzui înțepenindu-se și continuând să fixeze miniatura. II văzui

•

pierzând puțin câte puțin acel înveliș de orgobu blestemat, părăsind acel înveliș de ură și de dispreț intact, de nedesrădăcinat, care-i fuseseră ludoasele-i proptele sufletești în tot timpul acelor ani de infamie. Făcu un gest dc oroare, de teroare crescândă. Făcu un pas înainte. Și privi în coșul în care mai zăcea opera lui. Privi... privi... privi... dar nu se putu încredința Nu putu fi sigur. Nu va putea niciodată, niciodată nu va putea ști, domnilor... Căci

linia roșie care înconjura gâtul 'acesta retezat nu mai era decât o singură linie roșie... mă înțelegeți ? Și Semnul Roșu rămase pe veci un mister !

— SFÂRȘIT —

i

Nou! *A apărut*

Un labirint de enigme pasionante. O capodoperă de strânsă logică detectivă, la care colaborează fermecătoarea Maryliena Gaynor, descoperitoarea ororilor din ascensor.

15 Lei — 224 pagini.
La chioșcari, librari și în gări

Publicațiune periodică. — Apare la 15 ale fiecărei luni

9 LEI

AVENTURA

ROMANE DE ACȚIUNE ȘI PASIUNE

CRIMELE CELEBRE

CONTESA VANINCA
UN AMOR TRAGIC

de AL. DUMAS

In jurul faşimosului general Suivarov al aghiotantului său, pana marelui romancier A. Dumas a dramatizat un vălmăşag de cele mai puternice pasiuni: trufie, dragoste, eroism, crimă, trădare, răzbunare, în această splendidă povestire istorică ce cutremură şi captivează

9 LEI — 112 PAGINI

La chioşcari, librari şi în gări

Cereți ULTIMELE VOLUME APARUTE

în colecția „AVENTURA"

Publicațiune periodică — Apare la 15 ale fiecărei luni

APARE LA 15 ALE FIECĂREI LUNI UN NOU VOLUM

No. 25 : ȘEICUL FANTOMA
No. 26 : AVENTURILE COLONELULUI GERARD
No. 27 : IN ȚARA URIAȘILOR ROȘII
No. 28 : IN VARTEJUL MORȚII
No. 29 : PERLA FAKIRULUI
No. 30 : EXPERIENȚA D-RULUI WARD
No. 31 : SIDDARTA PRINȚ INDIAN
No. 32 : COMOARA IDOLULUI
No. 33 : ORAȘUL SCUFUNDAT
No. 34 : MUNTELE TRAGIC
No. 35 : IN IADUL VERDE
No. 36 : ZAPEZI INSANGERATE
No. 37 : REGINA ORAȘULUI MORȚII
No. 38 REGELE ARGINTULUI DIN NEVADA
No. 39 TAFIA EPAVEI
No. 40 : PIONERI IN VESTUL SĂLBATIC
No. 41 : MISTERELE EGIPTULUI SUETERAN

ULTIMUL VOLUM :

MISTER ȘI EROARE
ACȚIUNE ȘI CURAJ
palpită în desfășurarea acestor ciudate aventuri!

Preț[illegible]rul Case Scriitorilor 1 Leu = 10 LEI

Imprimeria „CUVANTUL" S. A. R.